

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais

Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Parengė Elena Trepulė ir Margarita Teresevičienė
2017 m. spalio mėn.

ECORYS

Socialinė
Europa

EUROPOS KOMISIJA

Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas

E direktoratas. Įgūdžiai

E.3 skyrius. Profesinis mokymas, pameistrystė ir suaugusiųjų mokymasis

Kontaktinis asmuo Mantas Sekmokas

El. pašto adresas EMPL-E3-UNIT@ec.europa.eu

Europos Komisija

B-1049 Briuselis

**Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas
suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais**

Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Europos Komisija

Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas
E direktoratas. Įgūdžiai

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

***„Europe Direct“ – tarnyba, kuri atsakys į jūsų klausimus apie
Europos Sąjungą.***

Telefono numeris (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacijos pateikimas, kaip ir dauguma skambučių (nors kai kurie telekomunikacijų ryšio operatoriai ar viešbučiai gali jus apmokestinti arba gali tekti mokėti skambinant iš telefono būdelės) yra nemokamas.

TEISINĖ INFORMACIJA

Šis dokumentas parengtas Europos Komisijai, tačiau jis atspindi tik jo rengėjų nuomonę, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos naudojimą.

Daugiau informacijos apie Europos Sąjungą galima rasti internete adresu <http://www.europa.eu>.

Liuksemburgas, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2018

© Europos Sąjunga, 2018 m.

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Dėl leidimo naudoti medžiagą, kuri nėra saugoma ES autorių teisių, būtina tiesiogiai kreiptis į nurodytus autorių teisių turėtojus.

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

TURINYS

1.0	ŠALIES APŽVALGA (STATISTINIUS DUOMENIS ĮTERPĖ „ECORYS“ IŠ ATNAUJINTOS ŠALIES APŽVALGOS)	6
1.1	Visų gyventojų tendencijos	6
1.2	Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų tendencijos	8
2.0	TRUMPA SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SISTEMOS APŽVALGA	11
2.1	Pagrindiniai istorinės raidos bruožai ir glausta santrauka	11
2.2	Teikimas	12
3.0	SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI POLITIKOS	17
3.1	Kontekstas	17
3.2	Suaugusiųjų mokymosi politikos sistema	19
3.3	Nacionaliniai kiekybiniai politikos tikslai	22
3.4	Kokybės užtikrinimas	23
3.5	Politikos plėtra	23
4.0	INVESTAVIMAS Į SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SISTEMAS	25
4.1	Bendros investicijos į suaugusiųjų mokymąsi ir jų kitimas	25
4.2	Nacionalinės viešosios investicijos	25
4.3	ES parama per struktūrinius fondus (pirmiausia Europos socialinį fondą (ESF)) ...	27
4.4	Investicijų efektyvumas	29
5.0	DABARTINĖS POLITIKOS VERTINIMAS	31
5.1	Skatinti besimokančiųjų susidomėjimą mokymusi	31
5.2	Didinti darbdavių investicijas į mokymąsi	32
5.3	Gerinti vienodos prieigos visiems suteikimą	33
5.4	Mokyti to, kas aktualu	34
5.5	Teikti aukštos kokybės mokymo paslaugas	35
5.6	Užtikrinti nuoseklią politiką	36
6.0	SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO SISTEMOS PRIVALUMAI IR TRŪKUMAI	37
6.1	Privalumai	37
6.2	Trūkumai	37
7.0	REIKALINGOS TOLESNĖS POLITIKOS REFORMOS IR KRYPTYS	39
8.0	SANTRAUKA	41
9.0	BIBLIOGRAFIJA	43
	PRIEDAI	44
	1 priedas. Priimtų teisės aktų, strategijų ir įstatymų sąrašas	44
	2 priedas. Politikos intervencijos priemonių aprašas	45

1.0 ŠALIES APŽVALGA (STATISTINIUS DUOMENIS ĮTERPĖ „ECORYS“ IŠ ATNAUJINTOS ŠALIES APŽVALGOS)

1.1 Visų gyventojų tendencijos

1.1.1 Užimtumo lygis (visų gyventojų)

Lentelė 1.1. Užimtumo lygio raida (šalies vidurkį (2010–2016 m.) palyginus su ES duomenimis)

	Metai									Tikslai	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	ES 2020	Nacionalinis 2020
ES-28 vidurkis	:	67,9	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70	71	75 % 20–64 m. amžiaus asmenų dirba	72,8
Valstybė narė	66,1	70,7	64,3	66,9	68,5	69,9	71,8	73,3	75,2		

Šaltinis: Užimtumo lygis pagal amžių ir išsilavinimo lygį (%), Eurostato kodas lfsa_ergaed, paskutinį kartą atnaujinta 2017 m. balandžio 25 d.

Aiškinamoji pastaba. Šioje lentelėje vidutinis 20–64 metų amžiaus gyventojų (ISCED visų lygių) užimtumo lygis tam tikroje valstybėje narėje 2000–2016 m. lyginamas su ES tikslais ir vidurkiu, įskaitant strategijos „ES2020“ tikslą, nacionalinius 2020 m. tikslus ir vidutinį ES užimtumo lygį 2016 m.

Palyginimas su strategijos „ES2020“ tikslu

Užimtumo lygis 2016 m. Lietuvoje buvo 75,2 % (šiek tiek mažesnis nei strategijos „ES2020“ tikslas, kuris yra 75 %).

Palyginimas su nacionaliniais 2020 m. tikslais

Užimtumo lygis 2016 m. Lietuvoje buvo 75,2 % ir jis viršija nacionalinį 2020 m. užimtumo lygį, kuris yra 72,8 %

2016 m. nacionalinių duomenų ir 2016 m. ES-28 vidurkio palyginimas

2016 m. užimtumo lygis Lietuvoje (75,2 %) buvo didesnis nei 2016 m. ES-28 vidurkis (71 %).

Kitimas

Remiantis Lietuvos pranešimu (2016 m.), 2015 m. darbo rinkos būklė pagerėjo dėl ekonomikos augimo ir didelio darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus sumažėjimo. Užimtumo lygis (20–64 m. amžiaus gyventojų) padidėjo nuo 64,3 % 2010 m. iki 73,3 %

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

2015 m. ir toliau augo iki 75,2 % 2016 m. Vis dėlto teigiamą užimtumo lygio padidėjimą iš dalies lėmė mažėjantis darbingo amžiaus gyventojų skaičius ir aukštas imigracijos lygis.

Remiantis 2017 m. Lietuvos ataskaita, didelis užimtumo lygio augimas ir mažėjantis darbingo amžiaus gyventojų skaičius lėmė nedarbo lygio sumažėjimą 2016 m. Vis dėlto Lietuvos gyventojų skaičius nuo 1990 m. pradžios sparčiai mažėjo. Per pastaruosius 10 metų gyventojų skaičius vidutiniškai mažėjo 1,3 % per metus ir prognozuojama, kad ateinančiais metais jis mažės dar sparčiau.

1.1.2 Dalyvavimo lygis (visų gyventojų)

Lentelė 1.2. Dalyvavimo švietimo ir mokymo procese pokyčiai (šalies vidurkį (2010–2016 m.) palyginus su ES duomenimis)

	Metai										Tikslai	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	ES 2020	Nacionalinis 2020	
ES-28 vidurkis	:	9,6	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8			
Valstybė narė	2,8	6,1	4,4	6	5,4	5,9	5,1	5,8	6	15 % suaugusiųjų, besimo kančių visą gyvenimą		

Šaltinis: Dalyvavimo lygis švietimo ir mokymo procese pagal lytį ir amžių (%), Eurostato kodas trng_lfse_01, paskutinį kartą atnaujinta 2017 m. balandžio 25 d.

Aiškinamoji pastaba. Šioje lentelėje 25–64 metų amžiaus suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą procese lygis lyginamas su ES 2000–2016 m. duomenimis.

Palyginimas su strategijos „ES2020“ tikslu

2016 m. suaugusiųjų dalyvavimo švietimo ir mokymo procese lygis Lietuvoje siekė 6 % ir yra žemesnis nei strategijos „ES2020“ tikslas (15 %).

2016 m. nacionalinių duomenų ir 2016 m. ES-28 vidurkio palyginimas

6 % suaugusiųjų dalyvavimo švietimo ir mokymo procese lygis 2016 m. Lietuvoje buvo žemesnis nei 2016 m. ES-28 vidurkis (10,8 %).

Kitimas

Remiantis 2016 m. Lietuvos ataskaitos duomenimis, nuo 2009 m. Lietuva padarė nedidelę pažangą siekdama priartėti prie strategijos „ES2020“ tikslo (15 %). Dalyvavimo lygis 2015 m. siekė 5,8 % ir 2016 m. padidėjo tik iki 6 %, tačiau toks lygis vis dar yra per mažas ir rodo neefektyvų suaugusiųjų švietimo planavimą, finansavimą ir organizavimą Lietuvoje.

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

2005 m. dalyvavimo švietimo procese lygis buvo šiek tiek didesnis – 6,1 %, 2011 m. – 6 %, o 2000 m. labai mažas – 2,8 %. Vis dėlto nurodytas rodiklis per metus nepakito, o ES-28 vidurkis pamažu didėjo nuo 9,6 % 2005 m. iki 10,8 % 2016 m. Tai rodo, kad Lietuvoje būtini esminiai ir struktūriniai pokyčiai, kad būtų užtikrintas stabilus dalyvavimo suaugusiųjų švietimo procese augimas. Remiantis 2017 m. Lietuvos ataskaita, suaugusiųjų kvalifikacijos kėlimas ir kvalifikacijos keitimas yra laikomas itin svarbiu. Konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose (KŠSR) Nr. 2 siūloma didinti investicijas į žmogiškąjį kapitalą ir spręsti įgūdžių trūkumo problemą, daugiau dėmesio skiriant švietimo svarbai darbo rinkoje ir gerinant mokymo ir suaugusiųjų mokymosi kokybę.

1.2 Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų tendencijos

1.2.1 Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalis

Lentelė 1.3. Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalis (ISCED 0–2). Nacionaliniai duomenys (2010–2016 m.) palyginti su 2016 m. ES-28 vidurkiu.

Geografinė teritorija	Metai								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ES-28 vidurkis	:	30,6	27,3	26,6	25,8	24,8	24,1	23,5	23
Valstybė narė	15,8	12,5	8,1	7,1	6,7	6,6	6,7	6,5	5,4

Šaltinis: Gyventojai pagal išsilavinimo lygį, lytį ir amžių (%), Eurostato kodas edat_lfse_03, paskutinį kartą atnaujinta 2017 m. balandžio 25 d.

Aiškinamoji pastaba. Šioje lentelėje gyventojų, turinčių žemą kvalifikaciją (ISCED 0–2 lygiai), procentinė dalis 2016 m. palyginama su 2016 m. ir 2000–2016 m. ES-28 vidurkiu.

Palyginimas su ES-28 vidurkiu

Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalis 2016 m. Lietuvoje sumažėjo iki 5,4 % ir, palyginus su ES-28 vidurkiu, kuris 2016 m. buvo 23 %, yra gana maža.

Kitimas

Remiantis 2016 m. šalies pranešimu, žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalis Lietuvoje (6,5 %) buvo mažesnė nei ES vidurkis, kuris 2015 m. buvo 23,5 %. Tai susiję su mažu mokyklos nebaigusių asmenų skaičiumi Lietuvoje (tik 9 % palyginus su ES tikslu, kuris yra 10 %) ir aukštu aukštojo išsilavinimo įgijimo lygiu. Šiuo atžvilgiu Lietuva įgyvendino strategijos „Europa 2020“ tikslą švietimo srityje (aukštąjį išsilavinimą įgijo 48,7 % gyventojų, o ES tikslas buvo, kad bent 40 % 30–34 metų amžiaus gyventojų būtų įgiję aukštąjį išsilavinimą).

Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalis Lietuvoje mažėja nuo 2010 m. (2010 m. – 8,1%, 2012 m. – 6,7%, 2014 m. – 6,7%), o 2016 m. sumažėjo iki 5,4 %. Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalies sumažėjimas 1,1% nuo 2015 iki 2016 metų iš

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

dalies gali būti paašikintas nuolatinų gyventojų Lietuvoje sumažėjimu 1,4 % (Demografinės tendencijos, 2016 m.) (remiantis Lietuvos statistikos departamento 2017 m. sausio 1 d. duomenimis).

1.2.2 Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų užimtumo lygis

Lentelė 1.4. Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų užimtumo lygis (ISCED 0–2). Nacionaliniai duomenys (2010–2016 m.) palyginti su 2016 m. ES-28 vidurkiu.

Geografinė teritorija	Metai								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ES-28 vidurkis	:	55,7	53,8	53,4	52,7	52	52,6	53,2	54,3
Valstybė narė	36,7	46,3	31,6	32,9	36	38,9	43,2	45	44,8

Šaltinis: Užimtumo lygis pagal amžių ir išsilavinimo lygį (%), Eurostato kodas lfsa_ergaed, paskutinį kartą atnaujinta 2017 m. balandžio 25 d.

Aiškinamoji pastaba. Šioje lentelėje žemą kvalifikaciją turinčių asmenų (ISCED 0–2 lygiai) užimtumo lygis lyginamas su 2010–2016 m. ES vidurkiu.

Palyginimas su ES-28 vidurkiu

Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų (ISCED 0–2) užimtumo lygis 2016 m. išlieka žemas, t. y. 44,8 %, palyginus su ES-28 vidurkiu, kuris yra 54,3 %,

nepaisant to, kad bendras užimtumo lygis Lietuvoje palyginus su ES-28 vidurkiu ir strategijos „Europa 2020“ tikslais ir atsižvelgus į faktą, kad žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalis Lietuvoje 2016 m. sumažėjo iki 5,4 % palyginus su 2016 m. ES-28 vidurkiu (23 %), yra aukštas.

Kitimas

Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų (ISCED 0–2) užimtumo lygis didėjo nuo 2010 m.: 2010 m. – 31,6 %, 2012 m. – 36 %, 2014 m. – 43,2 %, 2016 m. – 44,8 %. Vis dėlto vidutinis žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų užimtumo lygis ES-28 per tą patį laikotarpį išliko aukštas: nuo 53,8 % 2010 m. iki 54,3 % 2016 m. Remiantis 2016 m. šalies pranešimu, neaktyvus suaugusiųjų dalyvavimas švietimo ir mokymosi visą gyvenimą procese prisidėjo prie šalies ekonominio konkurencingumo problemų, nes nesimokantys darbuotojai nėra produktyvūs, yra mažiau konkurencingi ir nėra imlūs naujovėms. Dėl neaktyvaus dalyvavimo mokymosi procese žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų užimtumo lygis Lietuvoje yra žemesnis.

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

1.2.3 Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalyvavimo lygis

Lentelė 1.5. Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų dalyvavimo lygis (ES vidurkį palyginus su nacionaliniu vidurkiu)

Geografinė teritorija	Metai								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ES-28 vidurkis	:	3,7	3,9	4	3,9	4,5	4,5	4,3	4,2
Valstybė narė	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Šaltinis: Dalyvavimo lygis švietimo ir mokymo procese pagal lytį ir išsilavinimo lygį (%), Eurostato kodas trng_lfse_03, paskutinį kartą atnaujinta 2017 m. balandžio 25 d.

Aiškinaamoji pastaba. Šioje lentelėje 25–64 metų amžiaus žemą kvalifikaciją (ISCED 0–2 lygiai) turinčių suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą procese lygis lyginamas su ES 2000–2016 m. duomenimis.

Palyginimas su ES-28 vidurkiu

Nacionalinių duomenų nėra.

Kitimas

2016 m. šalies pranešime nurodyta, kad nėra duomenų apie žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų (25–64 metų amžiaus) dalyvavimą mokymosi procese, tačiau, remiantis Eurostato duomenimis, 2015 m. mokymo programose dalyvavo tik 2,9 % ekonomiškai neaktyvių asmenų, o 2013 m. – tik 3,4 % bedarbių.

2.0 TRUMPA SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SISTEMOS APŽVALGA

2.1 Pagrindiniai istorinės raidos bruožai ir glausta santrauka

Suaugusiųjų švietimo sektorius Lietuvoje yra nevienalytis sektorius, neturintis visapusės teisinės, finansinės ir organizacinės struktūros. Suaugusiųjų mokymosi politikos kūrimą, įgyvendinimą ir koordinavimą vykdo šios organizacijos:

- Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija;
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir jai pavaldžios institucijos;
- kitos ministerijos;
- savivaldybių ir apylinkių valdžios institucijos;
- suaugusiųjų švietimo centrai, mokyklos, įskaitant vidurines mokyklas, organizuojančias pamokas suaugusiesiems;
- profesinės mokyklos ir aukštojo mokslo įstaigos;
- nevyriausybines organizacijas, profsąjungas ir
- labdaros organizacijas.

Regionų kultūros centrai, teatrai ir bibliotekos taip pat vaidina svarbų vaidmenį tobulinant suaugusiųjų įgūdžius.

Suaugusiųjų švietimo pradžią Lietuvoje galima susieti su nepriklausomybės atkūrimu išsilaisvinus nuo sovietinio režimo 1990 m. Po 50 metų okupacijos Lietuva turėjo atlikti daug politinių, ekonominių, kultūrinių ir švietimo pokyčių, kad prisitaikytų prie demokratinio pasaulio principų. Perėjimas nuo planinės ekonomikos prie rinkos ekonomikos turėjo įtakos nedarbo atsiradimui, kuris buvo naujas reiškinys Lietuvos visuomenėje. Būtinybė suteikti naujų demokratinėje visuomenėje reikalingų įgūdžių, tokių kaip dalyvavimo ir socialiniai įgūdžiai, verslumas ir IT įgūdžiai, buvo naujas iššūkis, kurį suaugusiųjų švietimas turėjo įveikti naujai atkurtoje valstybėje.

2004 metų gegužės mėnesį Lietuva tapo Europos Sąjungos nare. Suaugusiųjų švietimo sektorius sulaukė daug pagalbos iš Europos Sąjungos, ypač Šiaurės šalių partnerių, kurie, pavyzdžiui, padėjo organizuoti suaugusiųjų švietimą įgyvendinant bendrus projektus, priėmė Lietuvos suaugusiųjų mokytojus stažuotis savo šalyje ir kvietė dalyvauti jungtinėse konferencijose.

1990 m. iškovota nepriklausomybė Lietuvoje reiškė ir švietimo reformos pradžią. Švietimą reglamentuojantys teisės aktai anksčiau buvo orientuoti tik į vaikų ir jaunimo švietimą, todėl nuo to laiko šie teisės aktai buvo keičiami, įtraukiant ir suaugusiųjų švietimą reglamentuojančias nuostatas.

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Lentelė 2.1 Asmenų, dalyvaujančių formaliojo švietimo ir mokymo procesuose, skaičius pagal išsilavinimą ir amžių

	20–24 m.	Daugiau nei 25 m.	Iš viso
Išsilavinimas (pvz., pagrindinis, profesinis, aukštasis)			
Pradinis	7	53	60
Pagrindinis	1 647	3 768	5 415
Vidurinis	4 486	5 078	9 564
Aukštesnysis vidurinis ne aukštasis		7 801	
Trumpųjų studijų aukštasis		0	
Bakalauro arba lygiavertis laipsnis		20 839	
Magistro arba lygiavertis laipsnis		13 390	
Daktaro arba lygiavertis laipsnis		2 602	
			59 671

Šaltinis: Eurostatas, Eurostato duomenų bazės lentelė „Mokinių ir studentų skaičius pagal išsilavinimo lygį, lytį ir amžių (educ_uae_enra02)“, peržiūrėta 2017-08-21.

2.2 Teikimas

2.2.1 Padeda suaugusiesiems tobulinti pagrindinius įgūdžius

Suaugusiųjų švietimą Lietuvoje remia valstybė ir jis yra vykdomas siekiant tobulinti pagrindines suaugusiųjų kompetencijas. Išsilavinimas gali būti pradinis (ISCED 1), pagrindinis (ISCED 2) ir vidurinis (ISCED 3)¹. Pagrindinių įgūdžių teikimas šiuo metu finansuojamas iš Europos socialinio fondo (ESF) ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų.²

2.2.2 Padeda suaugusiesiems įgyti pripažintą kvalifikaciją

Remiantis „Eurydice“ ataskaita apie Lietuvą³, pradinis profesinis mokymas yra finansuojamas iš valstybės ir vietos biudžetų, o šių biudžetų lėšų skyrimas yra grindžiamas mokinio krepšelio principu, pagal kurį lėšos yra skiriamos tai institucijai, kurioje mokins

¹„Eurydice“ pateikta Lietuvos apžvalga:

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lithuania:Main_Types_of_Provision

² Pavyzdžiui, pagal projektą „Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtra suteikiant besimokantiems asmenims bendrąsias ir pagrindines kompetencijas“ (projekto Nr. 09.4.2-ESFA-V-715-01-0002; projekto trukmė – 2016–2020 m.).

³

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lithuania:Adult_Education_and_Training_Funding

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

mokosi. Mokiniai gali gauti nemokamą pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą ir baigti profesinių mokyklų studijas.

Siekiant užtikrinti skaidrumą, 2017 m. Lietuvoje buvo įvesta centralizuoto studentų priėmimo į profesinio mokymo įstaigas sistema. Tai taip pat padėjo užtikrinti, kad profesiniam mokymui skirtos valstybės biudžeto lėšos būtų panaudotos efektyviau. Analizuojant įstojimo duomenis, pastebėta, kad 17,5 % (3 271 asmuo) asmenų, įstojusių į profesinio mokymo įstaigas, jau turi pradinę profesinę kvalifikaciją, todėl mokosi ne pirmą kartą. Be to, beveik trečdalis (1 138) šių asmenų jau yra įgiję vieną ar dvi profesines kvalifikacijas. Beveik 12 % (2 328) įstojusių į profesinio mokymo įstaigas jau yra įgiję aukštąjį išsilavinimą, o maždaug 300 yra įgiję magistro laipsnį. Daugiau nei 500 asmenų vis dar studijuoja aukštojo mokslo įstaigose.⁴

2.2.3 Padeda suaugusiesiems įgyti kitų žinių ir tobulinti kitus įgūdžius, kuriuos jie galės panaudoti ne profesiniais tikslais

Pastaraisiais metais atliktos apklausos parodė didelį neformaliojo ir neprofesinio suaugusiųjų švietimo poreikį. Tęstinio profesinio tobulėjimo, užsienio kalbų mokymo, kompiuterinio ir teisinio raštingumo bei verslumo įgūdžių ugdymo programos ypač išpopuliarėjo tarp suaugusiųjų⁵.

Su neformaliu suaugusiųjų švietimu susijusias paslaugas teikia daugiau nei 1 000 skirtingų viešų ir privačių švietimo paslaugų teikėjų. Butvilienė (2014 m.) nurodo, kad 2010 m. egzistavo 148 viešojo sektoriaus organizacijos ir 997 privataus kapitalo organizacijos, teikiančios neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugas.

Šalyje yra įsteigta daugiau nei 1 800 nevyriausybinių organizacijų. Net 36 % šių organizacijų veikia švietimo sektoriuje ir teikia švietimo paslaugas ir tai yra vienas reikšmingiausių rodiklių⁶.

Šalyje taip pat veikia tinklas, kurį sudaro 22 formaliojo suaugusiųjų mokymo centrai ir maždaug 30 įstaigų, teikiančių suaugusiųjų mokymo paslaugas bendrojo lavinimo mokyklose. Tokios įstaigos ir organizacijos veikia kiekvienoje savivaldybėje ir siūlo antros galimybės švietimo paslaugas suaugusiesiems.

⁴ https://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai/centralizuotas-priemimas-profesini-mokyma-nukreipe-kokybes-link

⁵ „Eurydice“ pateikta Lietuvos apžvalga:

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lithuania:Main_Types_of_Provision

⁶ Cymbaliuk, 2015

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

2.2.4 *Palengvina bedarbių arba asmenų, kuriems gresia nedarbas, patekimą į darbo rinką (ADRP)*

Lietuvos darbo birža⁷ bedarbiams suaugusiesiems, kurie turi vidutines ir dideles galimybes įsidarbinti arba kuriems reikia įgyti labai paklausių profesinių įgūdžių, siūlo profesinius arba bendrųjų kompetencijų mokymus, sudarydama dvišalius susitarimus su neformaliojo švietimo teikėjais.

Bedarbių profesinis mokymas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-06-30 įsakymu Nr. A1-348 „Dėl užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“⁸, pirmiausia teikiamas šioms asmenų grupėms:

- žemą kvalifikaciją turintiems darbuotojams;
- darbuotojams, neturintiems darbo rinkos poreikius atitinkančios kvalifikacijos ir (ar) kompetencijų arba bedarbiams iki 29 metų arba vyresniems nei 50 metų;
- asmenims, kuriems suteiktas pabėgėlio statusas;
- ilgalaikiams bedarbiams;
- neįgaliesiems ir
- pareigūnams ir kareiviams.

Šiems asmenims yra siūlomas profesinio mokymo kuponas, kurį apmoka teritorinė darbo birža ir kuris patvirtina, kad yra apmokėta už pasirinktą profesinio mokymo programą. Kuponas galioja 20 dienų.

2.2.5 *Suteikia galimybę susaugusiesiems įgyti aukštąjį išsilavinimą*

Trečiojo amžiaus universitetai Lietuvoje tampa vis populiareni dėl bendro gyventojų senėjimo. Šalyje 2014 m. veikė 40 trečiojo amžiaus universitetų ir beveik 8 500 senjorų (apie 1 % šios amžiaus grupės asmenų)⁹ mokėsi trečiojo amžiaus universitetuose 2013–2014 m. Trečiojo amžiaus universitetų vis daugėja. Šie universitetai vaidina svarbų vaidmenį skatinant vyresnio amžiaus asmenų socialinę integraciją ir asmeninį tobulėjimą¹⁰.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija parengė 2017–2019 metų strateginės veiklos planą¹¹, kuriuo siekiama padidinti 25–34 metų amžiaus suaugusiųjų, kurie studijuotų pagal formaliojo švietimo programas, skaičių. 2016 m. pagal formaliojo

⁷ Bedarbių profesinis mokymas ir neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimas: https://www.ldb.lt/Informacija/PaslaugosAsmenims/Puslapiai/profmokymas_neformalus_svietimas.aspx

⁸ Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. A1-348 „Dėl užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/cb5242b05fd811e79198ffdb108a3753>

⁹ <https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/2016-epale-lt-00011.pdf>

¹⁰ Kalvaitis, 2015

¹¹ LR Švietimo ir mokslo ministerijos 2017–2019 metų strateginis veiklos planas:

https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/planaimo_dokumentai/Ministerijos%202017%E2%80%932019%20m_%20strateginis%20veiklos%20planas.pdf

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

švietimo programas mokėsi 11 % 25–34 metų amžiaus asmenų. Ministerija planuoja ši skaičių padidinti iki 11,5 % 2017 m., iki 12 % 2018 m. ir iki 13 % 2019 m. Tiksliniai skaičiai apima ne tik tuos asmenis, kurie siekia įgyti aukštąjį išsilavinimą, bet ir tuos, kurie studijuoja kituose formaliojo švietimo etapuose (siekia įgyti vidurinį ar profesinį išsilavinimą).

Lietuvoje veikia 46 aukštojo mokslo įstaigos (viena iš jų yra privati). Be formaliojo švietimo, šios įstaigos taip pat siūlo neformalius kursus, skirtus tęstiniam profesinių ar asmeninių įgūdžių tobulinimui. Aukštojo mokslo įstaigos organizuoja kursus, skirtus bendrosioms kompetencijoms (pavyzdžiui, užsienio kalbos įgūdžiams, vadybos įgūdžiams ir kt.) ugdyti (Suaugusiųjų mokymasis ..., 2015 m.).

Universitetai taip pat teikia komercinius nuotolinius kursus suaugusiesiems. Vytauto Didžiojo universitetas (VDU) nuo 2017 m. suaugusiesiems siūlo kursus, kuriuos dėsto universiteto dėstytojai, naudodamiesi naudotojui patogiais „pirkinių krepšelio ir atlygio“ metodais¹².

Suaugusieji, norintys pirmą kartą įgyti aukštojo mokslo kvalifikaciją, gali pretenduoti į valstybės finansuojamas studijų vietas, atsižvelgiant į jų valstybinių egzaminų rezultatus. Įstoję asmenys turi patys susimokėti už studijas aukštojo mokslo įstaigoje. Studijų išlaidas gali padengti šių asmenų darbdaviai arba kitos organizacijos. Vis dėlto Lietuvos gyventojai turi teisę į išlaidų atskaitymą iš metinių apmokestinamųjų pajamų, jei patys padengia profesinio mokymo ar studijų (įskaitant doktorantūros) kainą.

2.2.6 Suteikia galimybę dirbantiems suaugusiesiems tobulinti su darbu susijusius įgūdžius

Nuo 2015 m. besimokantiejiems yra suteikiamos naujos rūšies atostogos – mokymosi atostogos. Šios atostogos yra reglamentuojamos Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatyme (2015 m.). Mokymosi atostogų trukmė yra penkios darbo dienos. Šios atostogos darbuotojams suteikiamos kartą per metus, kad jie galėtų dalyvauti neformaliojo suaugusiųjų švietimo programose. Dėl atostogų datos darbuotojas turi susitarti su darbdaviu.

Neformalus tęstinis profesinis savarankiškai dirbančių asmenų mokymas ir darbuotojų mokymai, kuriuos inicijuoja darbdaviai, yra organizuojami įvairiose aplinkose. Kai kurios įmonės turi savo mokymo padalinius arba kvalifikacijų kėlimo sistemą arba kreipiasi dėl tarptautiniu mastu pripažintų sektorių kvalifikacijų ir programų dėstymo. Pavyzdžiui, koncernas „Achemos grupė“ yra pirmaujanti azoto trąšų ir chemijos produktų gamintoja Lietuvoje ir Baltijos šalyse. Visi AB „Achema“ darbuotojai nuolat ir sistemingai mokosi, kad tobulintų įgūdžius, ir gauna tam tikrus pažymėjimus. Visas mokymų išlaidas padengia AB „Achema“. Šios vidinės mokymo programos užtikrina nuolatinį mokymąsi įmonėje¹³.

¹²<https://openstudies.vdu.lt/>

¹³ <http://www.achema.com/employee-training-and-development>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais

Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Kitas pavyzdys yra AB „Lifosa“¹⁴, gaminanti azoto ir fosforo trąšas. Bendrovė teikia mokymus ir išduoda kompetenciją patvirtinančius dokumentus savo darbuotojams.

2.2.7 Kita (jei yra)

Profesinio orientavimo konsultantai, suaugusiųjų instruktoriai ir įvairūs pedagogai taip pat teikia suaugusiųjų švietimo paslaugas. Suaugusiųjų mokytojai (andragogai) ir regionų neformaliojo švietimo koordinatoriai yra svarbiausi asmenys, įgyvendinantys suaugusiųjų švietimo programas šalyje. Du Lietuvos universitetai rengia suaugusiųjų mokytojus.

Suaugusiųjų mokytojų įgūdžiai turi tiesioginę įtaką suaugusiųjų mokymosi paslaugų kokybei ir besimokančiųjų motyvacijai, tačiau suaugusiųjų mokytojo profesija nėra pakankamai aiški ir jų vaidmuo visuomenėje nėra iki galo apibrėžtas ar iki galo pripažintas. Taip yra, nes jie neturi tokio statuso ir profesinio tobulėjimo galimybių, kurias turi kitų švietimo lygių, pavyzdžiui, vidurinio, profesinio ar aukštojo mokslo, pedagogai.

¹⁴ <http://www.lifosa.com/lt/mokymai>

3.0 SUAUGUSIŲJŲ MOKYMO SI POLITIKOS

3.1 Kontekstas

3.1.1 Atsakomybės, susijusios su suaugusiųjų mokymusi, pasiskirstymas

Formuojant ir įgyvendinant suaugusiųjų švietimo politiką Lietuvoje, atsakomybės yra pasiskirstomos kaip nurodyta toliau (kursyvu parašytas tekstas yra iš „Eurydice“)¹⁵:

- „Nacionaliniu lygiu svarbiausi vaidmenys tenka Lietuvos Respublikos Seimui, Vyriausybei, Švietimo ir mokslo ministerijai ir kitoms ministerijoms, vyriausybinėms institucijoms ir ministerijoms atskaitingoms institucijoms. Savivaldybės veikia vietos lygiu.
- Visuomenė dalyvauja formuojant ir prižiūrint suaugusiųjų švietimo politiką per Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybą, kurios veiklą Vyriausybė suaktyvino 2014 m. Taryba yra organizacija, kurios funkcija yra patarti neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo strateginės krypties Lietuvoje klausimais. Tarybą sudaro valstybės ir savivaldybių institucijų, organizacijų, atstovaujančių darbdavių ir darbuotojų interesams, nevyriausybinių organizacijų neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi sričių atstovai.
- Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija (LSŠA) taip pat aktyviai dalyvauja suaugusiųjų švietimo politikos įgyvendinimo procese. LSŠA teikia pagalbą kuriant bendradarbiaujančių suaugusiųjų švietimo įstaigų tinklą, teikiant informaciją ir keičiantis programomis, rengiant bendrus projektus ir tobulinant savo narių andragogo kvalifikacijos įgūdžius.
- Lietuvos suaugusiųjų mokymo centrų vadovų asociacija užsiima nacionalinės suaugusiųjų švietimo politikos formavimu. Ši asociacijai skatina formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigų bendradarbiavimą ir organizuoja renginius, skirtus tęstiniam suaugusiųjų švietimo centrų darbuotojų kvalifikacijos kėlimui.
- Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldus Ugdymo plėtotės centras dalyvauja įgyvendinant suaugusiųjų švietimo politiką. Šis centras įgyvendina nacionalines suaugusiųjų mokymo ir tęstinio mokymo programas bei projektus.“
- Be to, Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldus Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras taip pat dalyvauja įgyvendinant suaugusiųjų švietimo politiką, plėtojant suaugusiųjų švietimo sistemą ir organizuoja suaugusiųjų kvalifikacijos kėlimą.
- Nuo 2017 m. liepos 28 d.¹⁶ suaugusiųjų neformaliojo švietimo programoms finansavimą skirsto savivaldybės. Švietimo ir mokslo ministerija per metus bendrai finansuoja 50 % (bet ne daugiau kaip 4 000 EUR) vienos savivaldybės minėtam tikslui skirtų išlaidų. Taigi atsakomybė už suaugusiųjų neformaliojo švietimo

¹⁵ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lithuania:Distribution_of_Responsibilities

¹⁶ „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo“: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/786031f075b511e7827cd63159af616c>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

finansavimo paskirstymą, finansavimo skyrimą pagal kursų tipą ir kursų įgyvendinimo stebėseną yra perduota savivaldybėms.

3.1.2 Pagrindinės nacionalinės socialinės ir ekonominės strategijos, reglamentuojančios suaugusiųjų švietimo paslaugų teikimą

Valstybinėje švietimo strategijoje yra išdėstyti Lietuvos švietimo politikos prioritetai, jos ilgalaikiai tikslai, švietimo turinio pokyčių kryptis ir finansavimo prioritetai. Strategija apima dešimties metų laikotarpį ir turi būti peržiūrima bent kas ketverius metus. Tai yra pagrindinis strateginis dokumentas švietimo srityje ir visų vykdomų švietimo reformų ir iniciatyvų pagrindas.

Dabartinėje Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje yra nustatytas tikslas paversti Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, ugdyti veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, šalies ir pasaulio ateitį. Vienas iš Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijoje nurodytų tikslų yra tikslas operatyviau reaguoti į pokyčius darbo rinkoje¹⁷.

Dabartiniai suaugusiųjų švietimo politikos prioritetai yra išdėstyti Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ ir Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje. Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje yra nustatyti tokie tikslai:

- „skatinti mokymosi visą gyvenimą įvairovę pagal ūkio ir visuomenės poreikį ir veiklos rūšių tęstinumą pajėgumą ir kurti lanksčią prieinamumo sistemą, užtikrinti mokymo kokybę, stiprinti kultūros įstaigų ir verslo galimybes dalyvauti mokymosi visą gyvenimą procese;
- organizuoti edukacinę pilietinę veiklą, asmenybės saviugdą visoje šalyje, plėtoti įvairias jos organizacines formas, skatinti mokinius ir studentus vienijančių vietinių ir nacionalinių organizacijų stiprėjimą;
- stiprinti motyvaciją mokytis, susiejant mokymąsi visą gyvenimą su besimokančiųjų pasirinkimu, sukuriant finansinės paramos sistemą; plėtoti mokymosi visą gyvenimą ir darbo patirties integralumą, ypač per praktiką, stažuotes, profesinį mokymą, diegiant pameistrystės formą; sukurti ir pradėti taikyti įvairiais mokymosi būdais įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemą;
- sudaryti sąlygas asmenims savarankiškai valdyti karjerą, teikiant individualizuotą įvairių formų pagalbą realioje ir virtualioje aplinkoje, plečiant tam reikalingus gebėjimus ir galimybes, ugdant svarbias kompetencijas, formuojant gyvenimo kelio (karjeros) rinkimosi sąmoningumą ir ugdymosi tęstinumą; inicijuoti ir remti kokybišką studijų programų, profesijų, ypač perspektyviausių, populiarinimą;
- sukurti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą, apimančią neformaliojo suaugusiųjų finansavimo mechanizmą, tarpinstitucinį koordinavimą, informavimą ir

¹⁷https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lithuania:Developments_and_Current_Policy_Priorities

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

konsultavimą, neformaliojo mokymosi kokybės užtikrinimą ir neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimą.“

3.2 Suaugusiųjų mokymosi politikos sistema

3.2.1 Pagrindinių pokyčių nuo 2010 m. santrauka

Naujoji Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo¹⁸ redakcija galioja nuo 2015 m. sausio 1 d. ir į ją yra įtraukti toliau nurodyti pakeitimai.

- Įstatyme yra reglamentuojami planavimo, informacijos ir patarimų teikimo, kokybės užtikrinimo ir įgytų kompetencijų pripažinimo klausimai.
- Sustiprinamas Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybos vaidmuo plėtojant ir įgyvendinant neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir mokymosi visą gyvenimą politiką.
- Nustatoma, kad neformaliojo suaugusiųjų švietimo finansavimo mechanizmas bus įvestas pagal naujas Vyriausybės priimtas nuostatas (rengiama finansavimo metodika).
- Kiekvienam asmeniui suteikiamos ne ilgesnės kaip 5 dienų atostogos atlikti su neformaliojo švietimu susijusią veiklą. Dėl atostogų asmuo turi susitarti su darbdaviu (norint įgyvendinti šį tikslą, buvo pakeisti Darbo kodekso 181 ir 210 straipsniai);
- Mokymosi visą gyvenimą, andragogo (suaugusiųjų mokytojo) ir trečiojo amžiaus universiteto sąvokos buvo įtrauktos į Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymą. Taip šios sąvokos buvo teisiškai įtvirtintos.

Šio įstatymo tikslai įgyvendinami pasitelkiant Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planą. Veiksmų plano tikslas – sukurti suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą sistemą, kuri sudarytų sąlygas suaugusiųjų asmenų socialinei ir darbinei įtraukčiai, aktyviam pilietiškumui ir asmeniniam tobulėjimui. Prie veiksmų plano yra pridėdami finansavimo prioritetai, kaip nurodyta 1.2 skirsnyje. Veiksmų plano prioritetai:

- sudaryti sąlygas suaugusiems asmenims įgyti bendrąsias kompetencijas;
- sudaryti palankias mokymosi visą gyvenimą plėtros sąlygas ir
- sukurti tolygią finansinių ir organizacinių paskatų sistemą, sudarančią palankesnes sąlygas suaugusiųjų dalyvavimui mokymosi visą gyvenimą veiklose, bei įtraukti daugiau profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigų į suaugusiųjų švietimo paslaugų teikimo procesą.

Analizuojant planą, galima pastebėti, kad programavimo laikotarpiu (2007–2013 m.) Europos socialinio fondo (ESF) lėšos buvo pagrindinis finansavimo šaltinis, tačiau to nepakako, kad būtų paskatintas suaugusiųjų dalyvavimas neformaliajame profesiniame

¹⁸ Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1604e420f63f11e58a059f41f96fc264>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

mokymesi (nepaisant to, kad 49 mln. eurų buvo skirta neformaliajam profesiniam mokymuisi (apmokyti 38 000 darbuotojų, vienam mokiniui skiriant ne daugiau kaip 1 450 eurų)).

Pagal šį planą kiekvienoje savivaldybėje kasmet 10 000–12 000 asmenų bus suteikta antroji galimybė mokytis, o tai, rengėjo nuomone, yra gana nebrangus ir didelį poveikį turintis mokymosi pasiūlymas socialiai remtiniams suaugusiesiems (ypač kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantiems asmenims).

Plane taip pat nurodoma, kad vyraujantis finansavimo teikimo modelis, kai neformaliajam suaugusiųjų švietimui skirtos lėšos paskirstomas per neformaliojo švietimo teikėjus ar konsultacines įstaigas, laimėjusias viešuosius konkursus, nėra efektyvus ir reikalauja aktyvios priežiūros. Plane nurodoma, kad turi būti vadovaujama kitų šalių praktika, kai finansavimas mokiniams paskirstomas naudojant vieną iš šių instrumentų, t. y. „mokymosi čekius“ arba „mokymosi sąskaitas“. Buvo atliktas eksperimentas, kurio metu Švietimo ir mokslo ministerija išdalino apie 220 EUR vertės čekius mažas pajamas gaunantiems suaugusiesiems, kad finansuotų jų mokymąsi, ir kuris, rengėjo nuomone, buvo sėkmingas¹⁹. Vis dėlto nuo to laiko nebuvo viešai diskutuojama apie „mokymosi čekių“ naudą ir dėl riboto biudžeto projektas buvo nutrauktas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. sausio 14 d. priimta **Mokymosi pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programos finansavimo metodika**²⁰ nustato valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų skyrimo mokymuisi pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programos taisykles. Ši metodika taip pat nustato programų turinio ir siekiamų rezultatų sąlygas, programų vertinimo kriterijus, reikalavimus programoms ir jų vykdytojams, reglamentuoja programoms vykdyti skirtų lėšų naudojimą ir atsiskaitymą už jų naudojimą. Rengėjo nuomone, tokio finansavimo modelio įgyvendinimas yra žingsnis į priekį kuriant skaidrią neformaliojo suaugusiųjų švietimo finansavimo sistemą bei padeda skatinti paslaugų teikėjų atskaitomybę ir gerinti paslaugų kokybę.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 235²¹ atnaujino Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybos veiklą ir patvirtino jos nuostatus. Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryba yra valstybės švietimo savivaldos institucija, svarstanti pagrindines neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymo (toliau – suaugusiųjų švietimas) plėtros perspektyvas. Taryba taip pat analizuoja suaugusiųjų švietimo sistemos plėtotės projektus.

¹⁹ http://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai/pradedamas-suaugusiuju-mokymo-eksperimentas-naudojant-cekiau-sistema

²⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c281bdf0bdae11e5a6588fb85a3cc84b>

²¹ <http://www.suaugusiujuvietimas.lt/clockwork/scripts/library/fckeditor/editor/filemanager/connectors/php/upload.php?uploads/Lietuvos%20neformaliojo%20suaugusi%C5%B3j%C5%B3%20%C5%A1vietimo%20tarybos%20nuostatai.pdf>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

3.2.2 Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys suaugusiųjų mokymąsi

Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje nurodyti tikslai yra įgyvendinami remiantis pakeistu Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymu²² ir Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planu²³.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano tikslas yra sukurti suaugusiųjų mokymosi sistemą, kuri sudarytų sąlygas suaugusių asmenų socialinei ir darbinei įtraukčiai, aktyviam pilietiškumui ir asmeniniam tobulėjimui.

3.2.3 Pagrindinė (-ės) strategija (-os) (nustatant suaugusiųjų mokymosi plėtros viziją, tikslus ir kryptis (paprastai nustatant ilgą pabaigos terminą))

2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa yra parengta siekiant skatinti suaugusiųjų švietimą, kuris laikomas vienu iš prioritetų. Programoje nurodoma, kad būtina kiekvienam gyventojui (ne tik pavienėms visuomenės grupėms) sudaryti sąlygas realizuoti savo galimybes ir aktyviai veikti per nuolatinį mokymąsi, žinių kūrimą, kūrybiškumą ir verslumą. Ši programa buvo rengiama siekiant pagerinti švietimo kokybę, prieinamumą ir paslaugų įvairovę, ypatingą dėmesį skiriant suaugusiųjų mokymosi galimybių ir paskatų kūrimui. Be to, vienas iš programos tikslų yra užtikrinti veiksmingą pagalbą mokiniams renkantis profesinius planus²⁴.

3.2.4 Pagrindiniai įgyvendinimą reglamentuojantys dokumentai (kuriuose nustatomi konkretūs veiksmai, biudžetas, tikslai ir nurodoma, kaip įgyvendinti nacionalinę suaugusiųjų mokymosi politiką (paprastai nustatant trumpą pabaigos terminą))

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas apėmė laikotarpį tik iki 2016 m., todėl 2017 m. buvo tikimasi naujo veiksmų plano. Vis dėlto nuo 2017 m. Švietimo ir mokslo ministerija lėšų paskirstymo neformaliojo suaugusiųjų švietimo programoms funkciją perleido vietos savivaldybėms.

Pagal Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašą²⁵ (patvirtintas 2017-07-28) lėšos per savivaldybes

²² <http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2016/02/XII-1018.pdf>

²³ Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=484731&p_tr2=2

²⁴ 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=439028&p_query=&p_tr2=2

²⁵ „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo“: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/786031f075b511e7827cd63159af616c>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais

Išsami šalies ataskaita. Lietuva

yra skirstomos nuo 2017 m. Švietimo ir mokslo ministerija per metus bendrai finansuoja 50 % (bet ne daugiau kaip 4 000 EUR) vienos savivaldybės išlaidų.

3.3 Nacionaliniai kiekybiniai politikos tikslai

Lentelė 3.1 Su suaugusiųjų mokymusi susiję tikslai platesnėse ekonominėse politikose / mokymosi visą gyvenimą strategijose / sistemose ar įgyvendinimo akte

Bendroji informacija		Pažanga tikslo link		
Tikslas (tikslas išraiška skaičiais ir data, iki kurios reikia pasiekti tikslą)	Priėmimo data (pvz., 2018-03-31)	Pradinė vertė (priėmimo dieną)	Dabartinė vertė	Pažanga palyginus su tikslu
2017 m. 8 % 25–64 metų amžiaus suaugusiųjų dalyvavo mokymuose per pastaruosius 12 mėnesių	2013-12-23 ²⁶	5,9 %	6 % (prieinami 2016 m. duomenys)	2 %
2022 m. 12 % 25–64 metų amžiaus suaugusiųjų dalyvavo mokymuose per pastaruosius 12 mėnesių	2013-12-23 ²⁷	5,9 %	6 % (prieinami 2016 m. duomenys)	6 %
2017 m. 11,5 % 25–34 metų amžiaus suaugusiųjų mokosi pagal formaliojo švietimo programas	2017-05-03 ²⁸	11 % (prieinami 2016 m. duomenys)	11 % (prieinami 2016 m. duomenys)	0,5 %
2018 m. 12 % 25–34 metų amžiaus suaugusiųjų mokosi pagal formaliojo švietimo programas	2017-05-03	11 % (prieinami 2016 m. duomenys)	11 % (prieinami 2016 m. duomenys)	-1 %
2019 m. 13 % 25–34 metų amžiaus suaugusiųjų mokosi pagal formaliojo švietimo programas	2017-05-03	11 % (prieinami 2016 m. duomenys)	11 % (prieinami 2016 m. duomenys)	2 %

²⁶ Valstybinė švietimo 2013–2022 m. strategija: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>

²⁷ Valstybinė švietimo 2013–2022 m. strategija: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>

²⁸ LR Švietimo ir mokslo ministerijos 2017–2019 m. strateginis veiklos planas: https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/planavimo_dokumentai/Ministerijos%202017%E2%80%932019%20m_%20strateginis%20veiklos%20planas.pdf

3.4 Kokybės užtikrinimas

Remiantis „Eurydice“ ataskaita apie Lietuvą²⁹, formaliojo suaugusiųjų švietimo įstaigose kokybės užtikrinimas įgyvendinamas taip pat kaip ir bendrojo lavinimo mokyklose, t. y. reguliariai atliekant išorinį vertinimą ir tikrinant, ar laikomasi standartizuotos mokymo programos, oficialaus mokyklų vadovų atestavimo ir formalaus mokymosi pasiekimų vertinimo taisyklių. Dėl to suaugusiųjų švietimo kokybė vidurinės mokyklos lygmenyje³⁰ taip pat vertinama atsižvelgiant į 67 rodiklius penkiose srityse: mokyklos kultūra, švietimas ir mokymasis, pasiekimai, pagalba besimokančiajam ir strateginis mokyklos valdymas.

Vis dėlto, remiantis „Eurydice“ ataskaita, neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjų veiklos vertinimas nėra reglamentuojamas. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatyme (2015 m. sausio 1 d. redakcija) nurodoma, kad neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi kokybės užtikrinimo, įsivertinimo, išorinio vertinimo, pažangos ir mokymosi pasiekimų įsivertinimo procedūras turi nustatyti Vyriausybė, pasikonsultavusi su Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryba. Įstatyme taip pat nurodoma, kad atsakomybė už suaugusiųjų neformaliojo ir tęstinio mokymosi kokybę tenka savivaldybėms, jei jos yra įkūrusios šias organizacijas, arba patiems neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjams.

Šios ataskaitos rengėjo nuomone, iš tikrųjų neformaliojo švietimo ir tęstinio mokymosi kokybės užtikrinimas vis dar nėra stebimas, nes nėra nei tam reikalingų mechanizmų, nei paskirtų už tai atsakingų institucijų.

3.5 Politikos plėtra

Savivaldybės paskyrė neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatorius³¹, kurie bus atsakingi už veiksmingą su suaugusiųjų švietimu susijusios veiklos plėtrą ir koordinavimą.

Švietimo ir mokslo ministerija pristatė projektą „Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa“³², kuri įgyvendinant siekiama sukurti ir išplėtoti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą ir suderinti suaugusiųjų mokymąsi su šalies ūkio ir visuomenės poreikiais. Projektą 2016 m. balandžio 6 d. patvirtino Vyriausybės vadovas.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta pirmiau, galima teigti, kad, nepaisant akivaizdžios pastarųjų metų pažangos plėtojant švietimo politiką, priimti sprendimai ne visada yra tinkamai įgyvendinami (pavyzdžiui, finansavimo mechanizmas, neformaliojo suaugusiųjų

²⁹https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lithuania:Quality_Assurance_in_Adult_Education_and_Training

³⁰ Kokybės užtikrinimas ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Lietuva:Kokybe%20u%20tikrinimas_ikimokykliniame,_prie%20mokykliniame_ir_bendrajame_ugdyme

³¹ http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2015/08/Koordinatoriai_sarasas2.pdf

³² https://lrv.lt/uploads/main/meetings/docs/15942_5137fde852afbc6afa8a1673df38c597.pdf

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais

Išsami šalies ataskaita. Lietuva

švietimo kokybės užtikrinimas). Suaugusiųjų mokytojo (kaip profesijos) sąvoka nėra iki galo apibrėžta, nes ši profesija nėra įtraukta į profesijų aprašą. Norint sukurti kompetencijų, įgytų ne formaliojo švietimo ir karjeros orientavimo srityse, patvirtinimo sistemą, turi būti padaryti politiniai pakeitimai. Iki tol šie svarbūs klausimai lieka neišspręsti.

4.0 INVESTAVIMAS Į SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SISTEMAS

4.1 Bendros investicijos į suaugusiųjų mokymąsi ir jų kitimas

Įgyvendinant Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planą, į neformalųjį suaugusiųjų švietimą siekiama investuoti apie 60 mln. eurų (27 mln. eurų skirti iš biudžeto ir daugiau nei 32 mln. eurų iš struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo).

Pagal Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašą³³ lėšos per savivaldybes yra skirstomos nuo 2017 m. Ministerija, kaip minėta ankstesniame skyriuje, per metus bendrai finansuos 50 % (bet ne daugiau kaip 4 000EUR) kiekvienos savivaldybės išlaidų.

4.2 Nacionalinės viešosios investicijos

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plane buvo numatytos 27 mln. eurų investicijos iš valstybės biudžeto (pridėjus dar 32 mln. eurų iš ES struktūrinių fondų) 6 000 suaugusiųjų mokymui, kurio metu jie galėtų įgyti ar patobulinti bendrąsias kompetencijas.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija 2017–2019 metų strateginiame veiklos plane nurodo, kad siekia finansuoti projektus (iki 870 000 eurų vertės), skirtus kompetencijų ar kvalifikacijos tobulinimui ir įgijimui per neformaliojo švietimo programas aukštosiose mokyklose. Be to, nuo 2017 m. liepos 28 d. neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų finansavimas yra perduotas savivaldybėms.

³³ „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo“: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/786031f075b511e7827cd63159af616c>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Lentelė 4.1 Nacionalinių viešųjų investicijų paskirstymas

Viešųjų investicijų šaltinio pavadinimas	Finansavimo šaltinis	Finansavimo suma	Tikslinis dalyvių skaičius	Tikslinis teikimo lygis	Pradžios (pabaigos) data
Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas	Biudžetas Struktūriniai fondai	27 mln. eurų 32 mln. eurų	6 000 suaugusiųjų įgijo (patobulino) bendrąsias kompetencijas 3 000 suaugusiųjų dalyvauja formaliojo suaugusiųjų švietimo programose 1 000 suaugusiųjų pasinaudojo suaugusiųjų mokymosi finansavimo priemonėmis		2014–2016 m.
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2017–2019 metų strateginio veiklos plano ³⁴ tikslas finansuoti projektus, skirtus naujų kompetencijų ir (ar) kvalifikacijų suteikimui mokantis pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas aukštojo mokslo institucijose (tikslas Nr. 01-05-01)	Nenurodytas	870 000 EUR	Netaikoma		2017–2019 m.
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir	Biudžetas	Apie 4 000 EUR x 60 savivaldyb	Netaikoma		2017-07-28

³⁴ LR Švietimo ir mokslo ministerijos 2017–2019 metų strateginis veiklos planas: https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/planavimo_dokumentai/Ministerijos%202017%E2%80%932019%20m_%20strateginis%20veiklos%20planas.pdf

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai ir mokslo valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo" (2017-07-28)			ių = 240 000 EUR			
---	--	--	------------------	--	--	--

4.3 ES parama per struktūrinius fondus (pirmiausia Europos socialinį fondą (ESF))

Suaugusiųjų švietimas Lietuvoje labai priklauso nuo ES struktūrinių fondų. ESF 2007–2013 m. programavimo laikotarpis buvo kritikuojamas, nes suaugusiųjų švietimo finansavimas nedidino dalyvavimo suaugusiųjų švietime rodiklių, kaip buvo tikėtasi. Dalyvavimo lygis vis dar nebuvo arti ES vidurkio. Galutinėje laikotarpio analizėje (Europos..., 2015 m.) buvo pasiūlyta padidinti investicijas į veiklą, kuri padidintų visuomenės supratimą apie tai, kaip suaugusiųjų mokymasis galėtų būti naudingas jų karjerai ir gyvenimo kokybei, kad tokiu būdu visuomenėje būtų sukurta mokymosi visą gyvenimą kultūra.

Šiuo patarimu pasinaudota dabartiniu 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu (be to, kad buvo vykdomas tiesioginis suaugusiųjų mokymo veiklos finansavimas). Taip pat pradėta remti veiklą, didinanti visuomenės informuotumą apie mokymąsi visą gyvenimą. Rengėjo nuomone, yra labai svarbu, kad šiuo finansavimo laikotarpiu, kuris yra galutinis ES struktūrinių fondų paramos laikotarpis, būtų pasiekti geriausi rezultatai, padidintas dalyvavimo suaugusiųjų švietimo procese rodiklis ir įtvirtintos ilgalaikės mokymosi kultūros tradicijos Lietuvoje.

4.3.1 *Struktūrinių fondų parama, planuojama kaip 2014–2020 m. finansinės programos dalis*

Remiantis turimais duomenimis apie finansinę paramą, teikiamą valstybėms narėms 2014–2020 m., labiausiai tiesiogiai į suaugusiųjų mokymąsi nukreipta parama (t. y. investicijų prioritetą 10.3 – „Visą gyvenimą trunkančio mokymosi prieinamumo gerinimas“) siekia 134,6 mln. eurų. Šis finansavimas, kuris Europos Komisijai tapo prieinamas 2016 m. liepos mėn., buvo gautas iš Europos socialinio fondo (ESF) veiklos programų.

Šiais asignavimais siekiama padidinti žmogiškųjų išteklių konkurencingumą, lygias galimybes, pagerinti lanksčius mokymosi metodus ir kompetencijos patvirtinimą³⁵.

³⁵ 9 prioritetą „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“, 9.4.3. uždavinys. Mokomės visą gyvenimą teminio tyrimo ataskaita (2015 m.)
http://www.esparama.lt/documents/10157/490675/MVG_teminio+tyrimo+ataskaita_2015.pdf/28d20d9b-a93a-47a5-ad20-50568454c317

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu pagal nacionalinį 9 investicijų prioritetą „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ suaugusiųjų švietimui planuojama skirti 663,86 mln. eurų³⁶. Lėšas taip pat buvo numatyta skirti suaugusiųjų švietimui siekiant padidinti kokybiško profesinio ir suaugusiųjų švietimo prieinamumą. Lėšas planuojama asignuoti investuojant į infrastruktūrą. Tikslai:

- sumažinti anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių asmenų skaičių ir padidinti profesinio bei suaugusiųjų švietimo patrauklumą;
- užtikrinti, kad jis atitiktų darbo rinkos poreikius;
- sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą;
- teikti veiksmingą mokymosi pagalbą ir
- padidinti žmogiškųjų išteklių konkurencingumą, užtikrinant galimybes prisitaikyti prie ūkio poreikių.

Šio prioriteto finansavimą planuojama įgyvendinti per kelias ministerijas. Didžiąją dalį investicijų veiksmų programos 9 prioriteto išteklių (194 179 645 eurus) yra numatyta skirti žmogiškųjų išteklių potencialui didinti. Šis tikslas bus įgyvendinamas per Lietuvos Respublikos ūkio ministeriją³⁷. Kiti investicijų veiksmų programos 9 prioriteto ištekliai, susiję su suaugusiųjų švietimu, bus asignuojami per Švietimo ir mokslo ministeriją (9.4.1 prioritetą). Asignuojant šias lėšas, siekiama padidinti profesinio ir suaugusiųjų mokymosi atitiktį darbo rinkos poreikiams ir patrauklumą (44 mln. eurų) bei sukurti sąlygas ir paskatas mokymuisi visą gyvenimą, užtikrinant veiksmingą pagalbą tobulinantį (40 mln. eurų)³⁸.

4.3.2 ES parama per struktūrinius fondus (pirmiausia per ESF), teikiama kaip 2007–2013 m. finansinės programos dalis

Remiantis galutine Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai vertinimo ataskaita (2015 m.), 2007–2013 m. investicijos į žmogiškųjų išteklių mokymą sudarė 1,75 mlrd. eurų, iš kurių 392 mln. eurų buvo iš nacionalinio biudžeto ir privataus kapitalo, o likusi dalis – iš ES biudžeto. Didžioji investicijų dalis buvo skirta žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioritetui „Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis“ (31,5 %) ir Ekonomikos augimo veiksmų programos 1 prioritetui „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ (28,4 %). Didžioji investicijų dalis buvo skirta švietimui ir studijoms (35 %) ir darbo rinkai (30 %).

Galutinėje ataskaitoje nurodoma, kad didžiausia dalis lėšų (54 %) buvo investuota į dirbančiuosius (svarbu pabrėžti, kad reikšmingiausią dalį dirbančiųjų sudaro viešojo sektoriaus (švietimo ir aukštojo mokslo) dirbantieji), o 7 % visų žmogiškųjų išteklių plėtrai

³⁶ ES finansavimo 2014–2020 m. apžvalga:

http://www.esinvesticijos.lt/uploads/publications/docs/12_f15fabeca031b561bf227653f643617f.pdf

³⁷

https://ukmin.lrv.lt/uploads/ukmin/documents/files/es_parama/2014_2020/Kvietimu_planas/Kvietimu%20planas_final_2017_01_12.pdf

³⁸ <https://www.smm.lt/web/lt/veikla/es-parama/20142020-m-es-fondu-investicijos-svietimui-ir-moksliui>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

skirtų investicijų teko socialinės atskirties grupėms, išskyrus bedarbius, kuriems teko 15 % investicijų. 56 % visų lėšų buvo investuotos į socialinių įgūdžių tobulinimą, o likusieji 44 % – į infrastruktūros tobulinimą. Investicijų geografinio paskirstymo analizė rodo, kad 60 % visų investicijų buvo nukreipta į 4 didžiausius miestus (Vilnių, Kauną, Klaipėdą, Šiaulius).

Nustatyta, kad laikotarpio investicijų poveikis vidurinėms mokykloms buvo teigiamas, sumažėjo ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos rodikliai ir padidėjo jaunimo švietimo pasiekimų lygis. Vis dėlto taip nenutiko suaugusiųjų mokymosi atveju. Laikotarpio pradžios ir pabaigos duomenų palyginimas rodo tik minimalų suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi procese padidėjimą, kuris buvo mažesnis nei numatė Lietuva ar tikėjosi ES. Mokymosi visą gyvenimą rodiklių tikslai taip pat nebuvo pasiekti. Buvo pasiektas tikslas apmokyti 324 000 darbingo amžiaus suaugusiųjų, tačiau ataskaitoje nurodoma, kad „investicijomis nepavyko sukurti tęstinio mokymosi kultūros“, o tai sumažino jų poveikį. Planuojant investicijas nebuvo atsižvelgta į skirtingo dydžio apskričių skirtumus ir nebuvo investuota daugiau į apskritis, kuriose dalyvavimo mokymosi procese lygis yra žemesnis.

Pusė investicijų į žmogiškuosius išteklius darbo rinkos srityje buvo nukreipta ekonomikos nuosmukio sukeltoms nedarbo problemoms spręsti. Tai padėjo sukurti greitą, tačiau trumpalaikį poveikį, o ilgalaikiai darbo rinkos poreikiai nebuvo analizuojami.

Galutinėje Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai vertinimo ataskaitoje (2015 m.) 2014–2020 m. investavimo laikotarpį rekomenduojama nesutelkti investicijų vien tik į tiesioginį suaugusiųjų mokymą, bet investuoti ir į didesnio visuomenės supratimo apie mokymosi naudą skatinimą. Be to, laikotarpio investicijų analizė atskleidė problemą: daugiausia buvo investuojama į aukštą kvalifikaciją turinčius asmenis, kurie būtų mokęsi ir už savo lėšas. Dėl šios priežasties buvo rekomenduojama prioritetą skirti investicijoms į žemą kvalifikaciją turinčių mašinų operatorių, darbininkų, žemės ūkio ir žuvininkystės srityje dirbančių darbininkų bei aptarnavimo ir prekybos srityje dirbančių darbuotojų mokymąsi. Taip pat buvo rekomenduojama šias investicijas suderinti su parama socialiai remtinoms grupėms.

4.4 Investicijų efektyvumas

Suaugusiųjų švietimui yra skiriama gana daug lėšų, tačiau jos ne visada yra veiksmingai panaudojamos.

- Remiantis valstybinio audito ataskaita (2013 m.), šį efektyvumo trūkumą lemia nepakankamas finansavimo prioritetų nustatymas ir tai, kad 95,8 % suaugusiųjų neformaliojo švietimo finansavimui skirtų lėšų skiriama neformaliajam profesiniam suaugusiųjų švietimui. Taigi kitoms visuomenės dalims nesuteikiama galimybė įgyti reikiamų įgūdžių ir taip pagerinti savo gyvenimo kokybę ir išspręsti kitas esamas socialines problemas. Taip pat nėra užtikrinamos labiausiai pažeidžiamų suaugusiųjų grupių (iškritusių iš bendrojo lavinimo sistemos asmenų, neįgaliųjų,

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

buvusių nuteistųjų, ilgalaikių bedarbių ir vyresnio amžiaus (55–74 m.) asmenų) galimybės gauti suaugusiųjų švietimo paslaugas³⁹.

- Rengėjo nuomone, efektyvus suaugusiųjų švietimo finansavimo modelis nebuvo sukurtas, nors lėšos ir buvo paskirstomos. Remiantis tam tikru modeliu būtų galima diferencijuoti valstybės paramos dydį, atsižvelgiant į paslaugų teikėjus ir skirtingas tikslines suaugusiųjų grupes, bei sukurti naujus, lanksčius, individualizuotus finansavimo mechanizmus, kurie padėtų įtraukti mažiau motyvuotus suaugusiuosius į neformaliojo suaugusiųjų švietimo veiklą. Dėl šių priežasčių nepavyksta užtikrinti neformaliojo suaugusiųjų švietimo lankstumo ir pritaikyti jo prie rinkos poreikių bei nėra sudaromos priimtinos sąlygos platesnei visuomenės daliai įtraukti.
- Pagal veiklos planą (2014–2016 m.) didžiausias finansavimas yra skiriamas Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžioms institucijoms, neįtraukiant nevyriausybinėms organizacijoms, bendruomenėms, trečiojo amžiaus universitetams, suaugusiųjų mokymo centrų ir bendruomenėms, kurios yra arčiausiai mokytis norinčių suaugusiųjų. Dėl šios priežasties mokymosi paslaugos nepasiekia tų, kuriems jų labiausiai reikia.

³⁹ <file:///C:/Users/Margarita/Downloads/ataskaita-svietimas.pdf>

5.0 DABARTINĖS POLITIKOS VERTINIMAS

Tolesniuose skirsniuose dabartinė politika vertinama remiantis šešiais pagrindiniais veiksmingos suaugusiųjų mokymosi politikos sėkmę lemiančiais veiksniais, kurie buvo nustatyti neseniai atliktame tyrime⁴⁰.

5.1 Skatinti besimokančiųjų susidomėjimą mokymusi

Lietuvoje atlikta statistiškai reprezentatyvios 8 000 suaugusiųjų grupės apklausa, kurioje dalyvavo darbuotojai, asmenys ieškantys darbo ir pensininkai, parodė, kad visuomenė puikiai supranta mokymosi visą gyvenimą poreikį⁴¹. Vis dėlto, pasak rengėjo, Lietuvoje nėra suaugusiųjų mokymosi kultūros, būtina įvertinti suaugusiųjų mokymosi poreikius ir pasiūlą, efektyviau organizuoti lankstų mokymosi procesą, o naujų technologijų naudojimas suaugusiųjų mokymuisi išlieka problemiškas. Situacija galėtų būti išspręsta priimant atitinkamus politinius sprendimus.

Profesinio mokymo sistema sparčiai keičiasi, t. y. jos infrastruktūra tampa vis modernesnė (veikia 42 sektoriai praktinio mokymo centrai), o modulinės programos tampa lankstesnės. Nuo 2015 m. rugsėjo mėn. profesinio mokymo mokyklos išbandė kelias modulinės programas, kurios buvo orientuotos į praktinį mokymą. Mokydamasis pagal modulinę programą, asmuo gali įgyti kvalifikaciją, baigęs kelis modulius⁴². Profesinis mokymas prie visiškai modulinės sistemos pereis iki 2020 m. Ši modulinė sistema suteiks besimokantiejiems galimybę daryti pažangą, remiantis nacionaline kvalifikacijų sistema. Patrauklūs ir šiuolaikiški praktinio mokymo centrai ir modulinė sistema daro profesinį mokymą vis patrauklesnį suaugusiesiems, kurie įgyja pirmąją kvalifikaciją arba persikvalifikuoja.

Profesinio mokymo įstaigos, kolegijos ir universitetai varžosi dėl valstybinio finansavimo formaliojo švietimo programoms, skirtoms įprastiems studentams. Vis dėlto trūksta politinės valios šioms pastangoms nukreipti, kad būtų pritraukti visą gyvenimą mokytis siekiantys asmenys.

Skirtingi socialiniai partneriai (darbdaviai, nevyriausybines organizacijos ir kt.) imasi iniciatyvų, kurios skatina ir remia suaugusiųjų mokymąsi bei atskleidžia jo naudą asmenims ir visuomenei. Toliau pateikiami tokių iniciatyvų pavyzdžiai.

- Lietuvos organizacijos nuo 2005 m. dalyvauja tarptautinėje muziejų bendruomenės akcijoje „Europos muziejų naktis“. Akcijos tikslas – parodyti muziejaus eksponatus

⁴⁰ Pagrindiniai sėkmės veiksniai, kurie, kaip įrodyta, yra svarbūs teikiant veiksmingą suaugusiųjų mokymąsi (versijos visomis kalbomis): <https://epale.ec.europa.eu/en/policy-tool/key-success-factors>; Europos Komisijos užsakymu atliktas tyrimas „Išsami suaugusiųjų mokymosi politikos ir jos veiksmingumo Europoje analizė“ (2015 m): <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/final-report-20150817-en.pdf>

⁴¹ Gedvilienė, 2015

⁴² https://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai/naujienos_1/populiareja-pameistrystemokymasis-darbo-vietoje

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

naktį, kai muziejai paprastai būna uždaryti, ir į nemokamą veiklą įtraukti įvairius bendruomenių narius.

- Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija kasmet kviečia švietimo, kultūros, meno, verslo organizacijas ir besimokančius suaugusiuosius įsitraukti į suaugusiųjų mokymosi savaitės veiklas.
- VŠĮ „Pilielinės minties institutas“ nuo 2006 m. organizuoja Nacionalinį diktanto rašymo kursus suaugusiesiems. Diktanto rašymo mokymai organizuojami visose savivaldybėse, bibliotekose ir mokyklose, įskaitant emigravusių lietuvių bendruomenes.

Šie pavyzdžiai yra atskiros iniciatyvos. Šalies suaugusiųjų švietimo strateginiuose dokumentuose socialinių partnerių vaidmuo nėra skatinamas.

Visuose švietimo lygmenyse ir plačiojoje visuomenėje mokymasis visą gyvenimą yra vertinamas teigiamai, tačiau ne itin aktyviai. Vis dėlto, remiantis rengėjo-eksperto nuomone, visuomenėje apskritai nėra susiformavusi mokymosi kultūra. Besimokantys suaugusieji menkai supranta, kas yra mokymasis, todėl atsisako mokymosi neformalioje aplinkoje ar savišvietos. Esami politiniai dokumentai ir strategijos nepakankamai remia neformalųjį suaugusiųjų mokymąsi ar savišvietą ir daugiausia dėmesio skiria formaliajam suaugusiųjų švietimui ar profesiniam mokymui. Net jei rengiant dabartinius teisės aktus siekiama bendro suaugusiųjų mokymosi tobulinimo, vis dar nėra parengta strategija, kaip, padidinus asmenų nusiteikimą, bus sprendžiamos švietimo problemos. Taip pat trūksta strateginės politinės paramos besimokantiems suaugusiesiems, dalyvaujantiems neformaliojo mokymosi procese ar užsiimantiems savišvietą, kuri padėtų padidinti mokymosi naudą visuomenės nariams matomumą ir viešumą. Be to, nesiimama jokių politinių veiksmų siekiant didinti informuotumą apie suaugusiųjų mokymąsi.

5.2 Didinti darbdavių investicijas į mokymąsi

Rengiant politinius dokumentus, nėra skiriamas dėmesys lanksčioms finansavimo schemoms, kurios skatintų darbdavius investuoti į mokymą ir mokymąsi darbo vietoje. Remiantis tam tikrais skaičiavimais, apie 50–70 % įmonių organizuoja mokymus darbuotojams, tačiau egzistuoja didžiuliai skirtumai tarp skirtinguose sektoriuose veiklą vykdančių ir skirtingo dydžio įmonių. Politiniai dokumentai nei reglamentuoja pagalbos verslui, nei skatina investuoti į darbuotojų mokymą⁴³.

Tyrimai atskleidžia, kad pagrindinės kliūtys, trukdančios plėtoti neformalųjį suaugusiųjų švietimą privačiose įmonėse, yra šios:

- finansavimo trūkumas;
- didėjantis nedarbo lygis ir motyvacijos stygius;
- neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo mechanizmų nebuvimas ir

⁴³ Vaitkutė, Bužinskas, 2015, 74 p.

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

- vieningos mokymo sistemos nebuvimas privačiame ir viešajame sektoriuose⁴⁴.

Galimos darbdavių investicijos į darbuotojų perkvalifikavimą taip pat nėra remiamos pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą⁴⁵. Dėl to darbuotojai ateityje gali susidurti su tam tikrais apribojimais.

5.3 Gerinti vienodos prieigos visiems suteikimą

Nebuvo sukurta veikianti ir efektyvi suaugusiųjų mokymosi duomenų bazė. 2014 m. ES struktūrinis finansavimas buvo panaudotas suaugusiųjų mokymo elektroninei platformai ir suaugusiųjų švietimo programų ir objektų saugyklai (www.smis.lt) sukurti. Vis dėlto ši platforma nėra pritaikyta prie visų neformaliojo suaugusiųjų mokymo tendencijų (susijusių su profesiniu ir neprofesiniu mokymu), sistema nėra pakankamai interaktyvi ir yra ne visada prieinama ir naudinga besimokančiajam.

Dalyvaujant neformaliojo mokymo programose įgytų kompetencijų patvirtinimo sistema praktiškai neveikia arba yra per daug suskaidyta. Nėra parengta jokia valstybės strategija, pagal kurią sistemingai būtų teikiamos rezultatų patvirtinimo paslaugos skirtingose švietimo įstaigose ir visuose šalies regionuose. Informacija apie rezultatų patvirtinimą yra prieinama tik atskirų organizacijų interneto svetainėse, tačiau ši informacija ne visada atitinka tikrovę. Apskritai visuomenė mažai žino apie rezultatų patvirtinimo galimybes ir naudą. Europos Komisijos paskelbtoje šalies ataskaitoje apie Lietuvą⁴⁶ buvo teigiama, kad neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų suaugusiųjų švietimo ir darbo rinkoje patvirtinimas, į kurį atsižvelgta naujuose 2014–2020 m. strateginiuose dokumentuose, turi išlikti prioritetu, nes nevyriausybinėms organizacijoms reikia tokio pobūdžio intervencijos (Europos Komisija, 2014: 3).

Vykdamas reformas, vis dar nepakankamai dėmesio skiriama periferinių tikslinių grupių, kurių dalyvavimo lygis paprastai yra žemas, mokymuisi⁴⁷.

- Nekvalifikuoti ir žemą kvalifikaciją turintys darbuotojai sudaro beveik pusę šalies darbo jėgos. Didelė dalis šių asmenų gyvena kaimo vietovėse, kai kurie jų dirba darbus, kurių jie dirbti negali, nes neįgijo tam tikros kvalifikacijos. Dėl to, praradę darbą, jie tampa labiau pažeidžiami ir neturi pakankamai lėšų tolesniam mokymuisi.
- Vyresnio amžiaus asmenys. Gyventojų senėjimo rodiklis Lietuvoje yra vienas didžiausių ES. Vyresni nei 65 metų amžiaus asmenys 2014 m. sudarė 16,5 % šalies gyventojų. Lietuvos visuomenėje vyraujantis požiūris, kad investicijos į vyresnio amžiaus asmenų mokymąsi nesukuria pridėtinės vertės, trukdo į vyresnio amžiaus asmenims orientuotoms iniciatyvoms gauti finansavimą. Šią situaciją blogina ir pačių vyresnio amžiaus asmenų požiūris, nes jie mano, kad jiems jau per vėlu mokytis ar ką nors išmokti. Be to, vyresnio amžiaus asmenys susiduria su iššūkiais,

⁴⁴ Butvilienė, 2014

⁴⁵ http://www.esinvesticijos.lt/uploads/documents/docs/160_61751e80960605f6c8c1a2545e5c1449.pdf

⁴⁶ Europos Komisija, Cedefop, ICF International, 2014. Europos neformaliojo būdu ir savišvietą įgytų mokymosi rezultatų patvirtinimo aprašas, 2014 m. Šalies ataskaita. Lietuva. http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2014/87065_LT.pdf

⁴⁷ Mokomės visą gyvenimą teminio tyrimo ataskaita (2015 m.):

http://www.esparama.lt/documents/10157/490675/MVG_teminio+tyrimo+ataskaita_2015.pdf/28d20d9b-a93a-47a5-ad20-50568454c317

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

susijusiais su šiuolaikiniais mokymosi metodais, kuriems įvaldyti reikalingas kompiuterinis raštingumas. Suaugusiųjų gebėjimų tarptautinio vertinimo programoje (SGTVP) teigiama, kad 55–64 metų amžiaus asmenų raštingumo įgūdžiai paprastai yra žemiausi iš visų amžiaus grupių visose dalyvaujančiose šalyse⁴⁸.

- Analizuojant socialiai pažeidžiamas grupes, įskaitant romus, imigrantus ir buvusius kalinius, pastebimas didelis atotrūkis nuo švietimo programų, menkas pilietiškumas, aukštas ilgalaikio nedarbo lygis, aukštas skurdo lygis ir silpna motyvacija mokytis. Minėti asmenys taip pat yra diskriminuojami (tiesiogiai arba netiesiogiai) darbo rinkoje.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjų, teikiančių labiau prieinamą mokymą tam tikroje vietoje, tinklų veikla galėtų būti labiau skatinama. Be to, būtų galima priimti politinius sprendimus padidinti šių grupių mokymosi finansavimą. Suaugusiųjų švietimo teikėjams ir nevyriausybinėms organizacijoms, dirbančioms su pažeidžiamomis grupėmis, reikia didelės politinės paramos, nes įtraukties lygis priklauso nuo jų pasirengimo dirbti su šiomis grupėmis ir jų teikiamo mokymo kokybės.

Be to, nėra nustatyti aiškūs neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytų rezultatų pripažinimo mechanizmai, visuomenė labai mažai žino apie suaugusiųjų švietimo ir mokymo galimybes, nėra teikiamos tikslinio orientavimo ir pagalbos paslaugos, o tai riboja lygias šių grupių galimybes naudotis švietimo paslaugomis ir daryti pažangą pagal nacionalinės kvalifikacijų sistemos lygius.

Galų gale, asignavimai pažeidžiamų grupių švietimui taip pat neįtraukti į Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planą ir nenurodyta, kad šių grupių švietimas bus finansuojamas iš neformaliajam suaugusiųjų švietimui skirtų lėšų.

5.4 Mokyti to, kas aktualu

Deja, nėra atlikta suaugusiųjų neformaliojo švietimo ir tęstinio mokymosi poreikio analizė nacionaliniu lygmeniu. 2007–2012 m. valstybinio audito ataskaitoje teigiama, kad neformaliojo švietimo ir tęstinio mokymosi sistema nėra pakankamai išvystyta, nes nors 91 % nacionalinių lėšų skiriama savivaldybių administracijoms, valstybės tarnautojų ir mokytojų mokymui, 78 % savivaldybių neatlieka jokių suaugusiųjų mokymosi poreikių tyrimų. Finansiniai asignavimai vienam besimokančiajam skirtinguose Lietuvos regionuose, pavyzdžiui, didmiesčiuose ir kaimo vietovėse, skiriasi iki 11 kartų. Dėl šios priežasties asmenys neturi lygių galimybių pagerinti savo gyvenimo kokybės ir padidinti savo konkurencingumą dalyvaudami suaugusiųjų švietimo ir mokymo procesuose (ypač kaimo ir atokiose vietovėse)⁴⁹.

Remiantis pagrindiniais SGTVP rezultatais, Lietuva yra viena iš šalių, kurioje darbuotojų, turinčių aukštesnius raštingumo įgūdžius nei tie, kurie reikalingi jų darbui, dalis yra

⁴⁸ EBPO, SGTVP, 2016, 6 p., 4 pav. <http://www.oecd.org/skills/piaac/Skills-Matter-Lithuania.pdf>

⁴⁹ <file:///C:/Users/Margarita/Downloads/ataskaita-svietimas.pdf>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)

klausimais

Išsami šalies ataskaita. Lietuva

didžiausia (EBPO, 2016, 1 p.). Deja, kaip aprašyta 1 skyriuje, darbo našumas Lietuvoje yra vienas iš mažiausių ES (apie 50 % ES vidurkio), o kai kuriose pramonės šakose darbo našumas yra 10 kartų mažesnis nei ES vidurkis⁵⁰. Tai rodo atotrūkį tarp suaugusiųjų švietimo pasiūlos ir darbo rinkos poreikių.

Turi būti dedama daugiau pastangų, kad būtų galima daugiau ir lanksčiau pasinaudoti mokymosi galimybėmis naudojantis visiems prieinamais švietimo ištekliais, virtualia mokymosi aplinka (VMA), įvairiais įrenginiais (ypač mobiliaisiais), kad taip būtų galima kuo įvairesniais būdais padidinti suaugusiųjų mokymosi galimybes, atsižvelgiant į aukštą interneto skvarbumo lygį šalyje. Tai taip pat yra glaudžiai susiję su poreikiu didinti suaugusiųjų skaitmeninį raštingumą.

Nacionalinės kvalifikacijų sistemos lygių susiejimas nėra pakankamai pagrįstas tinkama kompetencijų, įgytų ne formaliojo švietimo proceso metu, vertinimo ir pripažinimo sistema.

5.5 Teikti aukštos kokybės mokymo paslaugas

Veiksminga suaugusiųjų švietimo kokybės užtikrinimo ir stebėsenos sistema nebuvo sukurta. 2012 m. ES struktūrinis finansavimas buvo panaudotas suaugusiųjų neformaliojo švietimo kokybės užtikrinimo ir stebėsenos sistemai sukurti. Sistema nėra taikoma visų neformaliojo suaugusiųjų švietimo sektoriaus teikiamų paslaugų kokybei užtikrinti ir stebėti.

Kokybės užtikrinimas įgyvendinamas tik Lietuvos formaliojo švietimo įstaigose. Jis yra fragmentiškas, neapima visų mokymosi paslaugų teikėjų, taip pat nėra aptariamas politiniuose dokumentuose. 2012 m. ESF finansavo suaugusiųjų švietimo kokybės užtikrinimo ir stebėsenos sistemos kūrimą, tačiau ji neapėmė viso neformaliojo suaugusiųjų švietimo tinklo.

Kaip minėta ankstesnėse šios ataskaitos dalyse, andragogų (suaugusiųjų mokytojų) rengimas ir andragoginių kompetencijų ugdymas yra nepakankamas. Nepaisant numatomo finansavimo andragogo kompetencijoms ugdyti, atsakomybė yra perduota Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžiam Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui bet ne andragogus rengiančioms aukštojo mokslo institucijoms ar Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijai. Kokybės kontrolės funkcijų perdavimas kvalifikacijos kėlimo paslaugų teikimo įstaigai riboja galimybę įgyvendinti tinkamas kokybės užtikrinimo procedūras.

⁵⁰ https://lr.v.lt/uploads/main/meetings/docs/15942_5137fde852afbc6afa8a1673df38c597.pdf

5.6 Užtikrinti nuoseklią politiką

Geroji šalių, turinčių galias suaugusiųjų mokymosi tradicijas ir gerai veikiančias suaugusiųjų mokymosi sistemas (pavyzdžiui, Šiaurės šalių, Vokietijos ir JK), patirtis rodo, kad suaugusiųjų mokymosi politika turi būti nuosekli ir suderinta. Deja, rengėjo-eksperto nuomone, Lietuvoje trūksta tokio derinimo. Dėl nepakankamo derinimo ministerijų lygmeniu (Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija ir Žemės ūkio ministerija) suaugusiųjų švietimo finansavimas nėra sistemingas ir yra sutelktas į konkrečias kiekvienos ministerijos nustatytas tikslines grupes. Vis dėlto tai neužtikrina nuoseklaus suaugusiųjų švietimo paslaugų teikimo visoms suaugusiųjų grupėms, kurioms to reikia.

Strateginis, ilgalaikis dėmesys tvariam suaugusiųjų mokymuisi, tvirto valdymo užtikrinimas ir sisteminis požiūris į pagrindinių įgūdžių (įskaitant skaitmeninius įgūdžius) tobulinimą būtų naudingas siekiant skatinti ekonomikos dinamiškumą ir visuomenės aktyvumą. Trumpalaikės žemos kokybės suaugusiųjų mokymo programos yra neveiksmingos, o jas kuriant yra tik švaistomos lėšos.

Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryba, kurios veikla įtvirtinta Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatyme, turėtų aktyviau veikti aptariant esminius neformaliojo suaugusiųjų švietimo principus ir prioritetus bei viešinant politinius sprendimus.

Suaugusiųjų švietimo koordinavimas vietos lygiu yra ypač didinamas pagal galiojantį Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymą (2015 m.), kuriuo paskiriami savivaldybių neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatoriai. Savivaldybių neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatoriai įgyvendina vietos neformaliojo suaugusiųjų mokymosi iniciatyvas. Vis dėlto savivaldybių koordinatorių darbo efektyvumas priklausys nuo to, ar atskiros savivaldybės finansuos ar nefinansuos su neformaliojo suaugusiųjų švietimu susijusias veiklas, nes iki šiol nacionaliniu lygmeniu nėra priimta jokių sprendimų.

6.0 SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO SISTEMOS PRIVALUMAI IR TRŪKUMAI

Remdamasis ankstesne analize, šios ataskaitos sudarytojas toliau nurodys suaugusiųjų švietimo sistemos privalumus ir trūkumus.

6.1 Privalumai

- Šalyje egzistuoja teisinis suaugusiųjų švietimo plėtros pagrindas. Šis teisinis pagrindas garantuoja kitų priemonių ir finansinių išteklių, skirtų suaugusiųjų švietimui, plėtrą. Lietuva nori pasiekti europinį neformaliojo suaugusiųjų švietimo lygį, tobulindama asmenų kompetencijas ir aktyviai juos ugdydama, kad jie taptų sėkmingai visuomenėje veikiančius piliečius.
- Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas (2014 m.) apima nuostatas, susijusias su suaugusiųjų švietimo koordinavimu nacionaliniu ir savivaldybių lygmenimis. Pagal šį įstatymą visose savivaldybėse buvo paskirti neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatoriai. Tai puikus administracinis sprendimas, kurį įgyvendinat šalyje palaikoma suaugusiųjų švietimo plėtra. Šio įstatymo pagrindu yra priimta daugybė kitų teisės aktų ir jo nuostatų įgyvendinimas yra finansuojamas.
- Suaugusiųjų švietimo sektorius Lietuvoje yra nevienalytis sektorius, kuriame veikia daug įvairių švietimo paslaugų teikėjų, t. y. viešieji, privatūs, trečiojo amžiaus universitetai ir nevyriausybinės organizacijos, teikiančios neformalųjį suaugusiųjų švietimą. Tai sukuria pagrindą tolesnei suaugusiųjų švietimo tinklo plėtrai ir mokymosi visą gyvenimą kultūrai.
- Antrosios galimybės formalųjį suaugusiųjų švietimą teikia daugiau nei 50 įstaigų, kurios kiekvienoje savivaldybėje siūlo įvairias paslaugas suaugusiesiems. Taip sukuriamas tvirtas suaugusiųjų švietimo tinklas. Kaip nurodyta ankstesniame skyriuje, suaugusiųjų švietimo paslaugos kasmet suteikiamos maždaug 10 000–12 000 asmenų. Dieninės ar vakarinės pamokos ir nuotolinis mokymasis yra gana nebrangus ir didelę įtaką turintis švietimo pasiūlymas suaugusiesiems ir socialiai remtiniams žmonėms, ypač kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantiems ir žemą išsilavinimą turintiems imigrantams.

6.2 Trūkumai

- Lietuva nesėkmingai stengėsi padidinti suaugusiųjų mokymosi lygį nuo 5 iki 15 %. 2015 m. suaugusiųjų švietimo procese dalyvavo tik 5,8 % suaugusiųjų (25–64 metų amžiaus). Mokymosi kultūra Lietuvos visuomenėje nėra skatinama. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų rengimas yra tiksliai suderintas tarp ministerijų, o jų veikla yra sutelkta į Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžių organizacijų struktūrą (Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas). Vis dėlto puikiai sutvarkyta dokumentacija negarantuoja sėkmės ir didelio suaugusiųjų dalyvavimo švietimo procese lygio. Kitos suinteresuotosios šalys, ypač nevyriausybinės organizacijos, profesinės sąjungos ir universitetai, rengiantys andragogus, ir trečiojo amžiaus universitetų atstovai aktyviai

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

nedalyvauja diskusijose ir suplanuotoje veikloje. Nors suinteresuotų šalių atstovai yra atstovaujami Lietuvos neformaliojo suaugusiųjų švietimo taryboje (Švietimo ir mokslo ministerijos įsteigta įstaiga, kurios nariai atstovauja skirtingiems neformaliojo suaugusiųjų švietimo teikėjams šalyje), jų vaidmuo yra nepakankamai įvertintas ir jie atlieka menkas funkcijas bei neturi galimybės pateikti pasiūlymų ar priimti reikalingų sprendimų.

- Kokybės užtikrinimo ir suaugusiųjų švietimo valdymo sistema taikoma valdant formaliojo suaugusiųjų švietimo procesą ir užtikrinant jo kokybę, tačiau neformaliojo suaugusiųjų švietimo procese ji neveikia sistemingai. Naudojantis EB struktūrinio fondo parama 2012 m. pagal Neformaliojo suaugusiųjų švietimo kokybės vadybos sistemos aprašą parengtas pasiūlymas nebuvo įgyvendintas ir jį reikia toliau tobulinti⁵¹.
- Įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistema veikia tik formaliojo švietimo kontekste, nors 7 % valstybinių profesinio mokymo įstaigų 2016 m. atliko neformaliojo mokymosi ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų vertinimą⁵². Visos aukštojo mokslo įstaigos iki 2019 m.⁵³ turėjo nustatyti neformaliojo mokymosi ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų patvirtinimo modelius. Vis dėlto nėra jokių įrodymų, kad buvo padarytas progresas siekiant įgyvendinti šį tikslą. Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo sistema veikia ne visose profesinėse mokyklose ar universitetuose, todėl besimokantys suaugusieji neturi galimybės patvirtinti neformaliojo mokymosi ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų (išskyrus nedideles išimtis, kai siūloma atlikti patvirtinimą), nors sistema buvo sukurta ir ją galima naudoti.
- Organizacijos neturi išteklių (žmogiškųjų išteklių ar nustatytų veiklos procedūrų), kad galėtų teikti rezultatų patvirtinimo paslaugas. Nacionalinė rezultatų patvirtinimo strategija nėra parengta ir jai nėra skirtas joks finansavimas. Asmenys nėra motyvuoti dalyvauti suaugusiųjų švietimo procese, nes jie nesitiki, kad jų įgytos kompetencijos bus patvirtintos ir kad jų konkurencingumas šalyje padidės.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras⁵⁴ savivaldybėms skirsto lėšas, skirtas neformaliajam suaugusiųjų švietimui, ir bendrai finansuoja 50 % siūlomų asignavimų. Vis dėlto dauguma savivaldybių nėra pasirengusios skirti likusio (50 %) finansavimo. Be to, savivaldybės nėra pasirengusios parengti administracinių tvarkų, kuriomis vadovaujantis finansavimas būtų skirstomas neformaliojo mokymosi projektams.

⁵¹http://www.suaugusiujušvietimas.lt/modules/document_manager/documents/3/Kokybes_aprasas_qalutinis.pdf

⁵² Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b9068c1052c011e4a698d921e3e46801>

⁵³ Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa https://lr.v.lt/uploads/main/meetings/docs/15942_5137fde852afbc6afa8a1673df38c597.pdf

⁵⁴ „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo“: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/786031f075b511e7827cd63159af616c>

7.0 REIKALINGOS TOLESNĖS POLITIKOS REFORMOS IR KRYPTYS

Būtina:

- įgyvendinti naujus ir lankstesnius suaugusiųjų švietimo finansavimo modelius. Šis finansavimo modelis turėtų būti grindžiamas ne pasiūlymo finansavimu bet poreikiu. Kuriant tokį modelį, turėtų būti atsižvelgiama į žemesnę kvalifikaciją turinčius asmenis, pažeidžiamas grupes, mažesnių miestelių ir kaimo vietovių gyventojus, o valstybės siūlomos paramos dydis turėtų būti diferencijuojamas atsižvelgiant į poreikius. Kuriant minėtą modelį, taip pat reikėtų atsižvelgti į skirtingus teikėjus, kurie teikia suaugusiųjų švietimo paslaugas, ir į švietimo procese ketinančių dalyvauti suaugusiųjų tipą. Turi būti sukurti nauji, lankstūs individualizuoto finansavimo mechanizmai, kuriais galėtų pasinaudoti visi, kurie yra pasirengę mokytis.
- Būtina įtraukti visas suinteresuotąsias šalis. Sprendimai dėl suaugusiųjų švietimo politikos turėtų būti aptarti su visomis suinteresuotomis šalimis. Viešojo ir privataus sektorių partnerystė yra labai svarbi. Suinteresuotųjų šalių dalyvavimas gali būti įvairus: dalyvavimas didinant informuotumą, tvirtinant politikas, rengiant teisės aktus ar kokybės užtikrinimo gaires, dalyvavimas darbo grupėse ar komitetų, valdybų, tarybų ir konsultavimo įmonių veiklos vertinimas. Į visą procesą būtina įtraukti nevyriausybinės organizacijas, švietimo asociacijas, profesines sąjungas ir bendruomenes, kurios yra arčiausiai besimokančiųjų. Svarbu sukurti geresnes galimybes pasinaudoti ES struktūrinių fondų skirtu finansavimu. Įtraukus visas suinteresuotąsias šalis, besimokančių suaugusiųjų dalis 2020 m. gali padidėti nuo 5 % iki 15 %;
- sukurti veiksmingą suaugusiųjų švietimo kokybės užtikrinimo ir stebėsenos sistemą, kuri apimtų visą neformaliojo suaugusiųjų švietimo tinklą ir visas švietimo įstaigas bei padėtų užtikrinti švietimo paslaugų kokybę;
- susieti suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi pasiūlą su darbo rinkos poreikiais, remiantis tarptautiniais tyrimais ir skatinant nacionalinius mokslinius tyrimus bei suaugusiųjų švietimo stebėsenos analizę, susijusią su įvairiais suaugusiųjų švietimo aspektais. Pavyzdžiui, SGTVP tyrimo rezultatai turėtų būti pristatyti visuomenei, plačiai aptarti, o remiantis jais, turėtų būti priimti tinkami sprendimai ir ištekliai turėtų būti skiriami toms sritims, kurioms to labiausiai reikia (įgūdžių tobulinimui sprendžiant problemas technologijų gausiose aplinkose; suaugusiųjų, gyvenančių pagrindiniuose miestuose, ir suaugusiųjų, gyvenančių regionuose, įgūdžių skirtumų mažinimui);
- remti ir skatinti įgytų kompetencijų vertinimą ir pripažinimą ne tik formaliojo švietimo procese, konsoliduojant rezultatus ir pasiekimus, pasiektus įgyvendinant įvairius projektus, sujungiant juos į bendrą sistemą ir pritaikant prie besimokančiųjų poreikių, taikant „iš apačios į viršų“ metodą. Turi būti didinamas visuomenės informuotumas apie patvirtinimo procesus, švietimo naudą asmeninei karjerai ir sėkmei darbo rinkoje;
- atverti profesinio mokymo ir mokymo organizacijų, universitetų ir kolegijų duris visuomenei ir informuoti ją apie suaugusiųjų švietimo galimybes. Pritaikius universitetų ir kolegijų studijų programas, kurios yra pritaikytos prie

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais

Išsami šalies ataskaita. Lietuva

besimokančiųjų ir darbo rinkos poreikių, neformaliajam suaugusiųjų švietimui ir įtraukus jo metu įgytas kvalifikacijas į kvalifikacijų sistemą, būtų padidintos dirbančių suaugusiųjų galimybės įgyti naujas arba patobulinti turimas kompetencijas ir labiau atitikti darbo rinkos reikalavimus.

8.0 SANTRAUKA

Šalies statistinių rezultatų santrauka

Pastaraisiais metais Lietuvos darbo rinkoje pastebimas mažėjantis nedarbas ir didėjantys atlyginimai. 2015 m. darbo rinkos būklė pagerėjo dėl ekonomikos augimo ir didelio darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus sumažėjimo. Užimtumo lygis (25–64 m. amžiaus gyventojų) padidėjo nuo 71,1 % 2011 m. iki 76,4 % 2015 m. ir viršija ES vidurkį, kuris yra 70,1 %. Ši teigiama tendencija tęsėsi ir 2016 m.

Dalyvavimas suaugusiųjų švietimo procese išlieka žemas (5,8 %), palyginus su ES vidurkiu (10,7 % 2015 m.). Duomenų apie žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų (25–64 metų amžiaus) dalyvavimą nėra. Vis dėlto pagal Eurostato duomenis 2015 m. mokymo programose dalyvavo tik 2,9 % darbo rinkoje neaktyvių asmenų.

Esant žemam mokyklos nebaigusių asmenų skaičiui ir aukštam aukštojo mokslo lygiui, galima teigti, kad Lietuvai, palyginus su pagrindiniu strategijos „Europa 2020“ tikslu, švietimo srityje sekasi gerai.

Remiantis SGTVP rezultatais, galima teigti, kad suaugusiųjų, gebančių skaičiuoti, ir raštingų suaugusiųjų skaičius, viršija vidurkį palyginus su suaugusiais EBPO šalyse. Palyginus su kitų tyrime dalyvavusių šalių suaugusiais, suaugusieji lietuviai turi mažai kompiuterinio raštingumo įgūdžių ir mažai įgūdžių, sprendžiant problemas aplinkose, kuriose gausu technologijų.

KŠSR ir NRP nurodytų politikos reformų santrauka

Remiantis KŠSR ir NRP, bandoma užtikrinti mokymosi paslaugų kokybę, sukurti kokybės užtikrinimo sistemą, patvirtinti neformaliojo mokymosi būdu įgytas kompetencijas, kvalifikacijos kėlimą suaugusiųjų mokytojams, didinti dėmesio sutelkimą ties suaugusiųjų mokymusi ir skirti reikalingą finansavimą.

Buvo sukurtas teisinis pagrindas ir pagrindiniai šalies strateginiai dokumentai, leidžiantys plėtoti neformalųjį švietimą ir tęstinį mokymąsi. Buvo parengtas ir įgyvendinamas atnaujintas Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas (2015 m.) ir Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas. Buvo parengtas kitas politinis dokumentas, t. y. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa, kurią kartu su 3 metų veiksmų planu patvirtino Vyriausybė.

Suaugusiųjų švietimui yra skiriama gana daug valstybės biudžeto lėšų, o struktūrinių fondų bendrasis finansavimas yra skiriamas profesinėms ir pagrindinėms kompetencijoms atnaujinti ir suaugusiųjų švietimui skatinti. Vis dėlto šios lėšos ne visada panaudojamos efektyviai.

Pagrindinės problemos

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo)
klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Pagrindinės susaugusiųjų švietimo sistemos problemos

- Vykdamas reformas, nepakankamai dėmesio skiriama tikslinių grupių, kurios turi ribotas galimybes dalyvauti suaugusiųjų švietimo procese, mokymuisi.
- Lietuvai nesiseka padidinti asmenų, dalyvaujančių suaugusiųjų švietimo procese, lygio nuo 5 iki 15 %.
- Suaugusiųjų švietimo kokybės užtikrinimo ir valdymo sistema nėra efektyvi.
- Kitu nei formalusis švietimas būdu įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistema yra fragmentiška ir gerai neveikia. Visuomenė yra mažai informuota apie galimybę patvirtinti įgytas kompetencijas.
- Suinteresuotos šalys, ypač nevyriausybinės organizacijos, profesinės sąjungos, universitetai, bendruomenės, suaugusiųjų mokymo centrai ir darbdaviai, aktyviai nedalyvauja diskusijose ir planuojamose suaugusiųjų švietimo plėtros veiklose.

Reikalingos tolesnės politikos reformos ir kryptys

- Turi būti sukurtas ir įgyvendintas naujas, lankstesnis suaugusiųjų švietimo finansavimo modelis, kuris būtų pagrįstas ne pasiūlymo finansavimu, o poreikiu, ir pasiektų darbuotojus ir visas kitas tikslines grupes.
- Siekiant skatinti suaugusiųjų mokymosi kultūrą, labai svarbu įtraukti visas suinteresuotąsias šalis. Visi sprendimai, susiję su pagrindine sėkmingo politikos įgyvendinimo prielaida, turi būti aptariami su visomis suinteresuotomis šalimis.
- Turi būti sukurta veiksminga suaugusiųjų švietimo kokybės užtikrinimo ir stebėsenos sistema
- Suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi sistema turėtų būti organizuojama atsižvelgiant į besimokančiųjų ir darbo rinkos poreikius.
- Turi būti pabaigta rengti ir remiama kompetencijų, įgytų ne formaliojo švietimo aplinkose, patvirtinimo sistema.
- Turi būti didinamas visuomenės informuotumas apie patvirtinimo procesus, švietimo naudą asmeninei karjerai ir sėkmei darbo rinkoje.
- Visuomenei turi būti atveriamos profesinio mokymo ir mokymo organizacijų, universitetų ir kolegijų durys ir ji turi būti informuojama apie suaugusiųjų švietimo galimybes.

9.0 BIBLIOGRAFIJA

Butvilienė, J., Neformalusis suaugusiųjų švietimas Lietuvoje: valstybinis ir privatus mokymo sektoriai, daktaro disertacija, Socialiniai mokslai, sociologija (05 S), 2014, http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2014~D_20140430_132543-01009/DS.005.0.01.ETD

Cymbaliuk D. R., 2015, NVO vaidmuo suaugusiųjų švietime / Suaugusiųjų švietimas Lietuvoje: dabartis ir perspektyvos, Ugdymo plėtotės centras, Vilnius, 19–37 p.

Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio žmogiškųjų išteklių plėtrai vertinimas. Galutinė vertinimo ataskaita, parengė UAB „BGI Consulting“, 2015.

Gedvilienė G., Borthėvičienė V., Tūtlys V., Vaičiūnienė V., Stancikas E., Staniulevičienė D., Krivickienė V., Vaitkevičius R., Gedvilas P., Suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų plėtra, Vytauto Didžiojo universitetas, Versus Aureus, 2015, 414 p.

Kalvaitis, A., Senjorai ir jų mokymas Lietuvoje, Hertha, B. S., Kompetencijų įgijimas ir mokymasis vyresniame amžiuje, Ugdymo plėtotės centras, Vilnius, 2015, 112-143 p.

Suaugusiųjų mokymasis: kiek mokosi, ką moka, ar turi galimybių mokytis? Švietimo problemos analizė, Nr. 6 (130), 2015 m. birželis: <http://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2016/02/1.pdf>

Vaitkutė, L., Bužinskas, G., Profesinis suaugusiųjų mokymas. Suaugusiųjų švietimas Lietuvoje: dabartis ir perspektyvos, Ugdymo plėtotės centras, Vilnius, 2015, 64–82 p.

PRIEDAI

1 priedas. Priimtų teisės aktų, strategijų ir įstatymų sąrašas

Pavadinimas	Priėmimo data	Trumpas turinio aprašymas
Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ⁵⁵	2004-03-26	Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos tikslas – numatyti ir apibrėžti mokymosi visą gyvenimą plėtros kryptis ir jų įgyvendinimo priemonės, akcentuojant profesinio mokymo ir suaugusiųjų tęstinio mokymo sritis
Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas	2015-01-01	Šis įstatymas reglamentuoja neformalųjį suaugusiųjų švietimą ir tęstinį mokymąsi, jų sandaros, organizavimo ir finansavimo pagrindus. Įstatymo paskirtis – suteikti teises garantijas asmeniui įgyvendinti įgimtą teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę, laiduoti galimybę įgyti žinių ir gebėjimų, atrasti naujų gyvenimo prasmų, skatinti ne tik gerinti profesinius įgūdžius, bet ir kurti prasmingą laisvalaikį, būti aktyviu demokratinės visuomenės nariu.
Valstybinė švietimo strategija	2013-12-23	Vienas iš strategijos tikslų yra skatinti mokymąsi visą gyvenimą, sukurti lankstesnę prieinamumo sistemą, plėtoti mokymosi visą gyvenimą integralumą, sukurti tvarią suaugusiųjų švietimo sistemą, užtikrinančią neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimą.
2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa	2012-11-28	Programoje kaip vienas iš prioritetų numatytas suaugusiųjų švietimo skatinimas. Programoje nurodoma, kad būtina kiekvienam gyventojui (ne tik pavienėms visuomenės grupėms) sudaryti sąlygas realizuoti savo galimybes ir aktyviai veikti per nuolatinį mokymąsi, žinių kūrimą, kūrybiškumą ir verslumą. Ši programa buvo rengiama siekiant pagerinti švietimo kokybę, prieinamumą ir paslaugų įvairovę, ypatingą dėmesį skiriant suaugusiųjų mokymosi galimybių ir paskatų kūrimui.

⁵⁵ Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.329216>

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

2 priedas. Politikos intervencijos priemonių aprašas

Intervencijos priemonės pavadinimas	Šaltinis (su nuoroda)	Biudžetas	Rezultatai	Į kuri iš 6 sėkmingos suaugusiųjų mokymosi politikos elementų yra nukreipta ši priemonė? Pažymėkite tinkamą.						Kita informacija / aprašymas (tikslas, trukmė, atsakingas subjektas ir kt.)
				Skatinti besimokančiųjų susidomėjimą mokymusi	Darbdavių investicijos į mokymąsi	Gerinti vienodos prieigos visiems	Mokyti to, kas aktualu	Kokybiškas mokymasis	Nuosekli politika	
Darbuotojams kartą per metus suteikiamos penkių darbo dienų atostogos, kad jie galėtų dalyvauti neformaliojo suaugusiųjų švietimo	Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas (https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CE3B174CA7E6/yLcXICpKBz)			x	x					Nuo 2015-01-01

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Intervencijos priemonės pavadinimas	Šaltinis (su nuoroda)	Biudžetas	Rezultatai	Į kurį iš 6 sėkmingos suaugusiųjų mokymosi politikos elementų yra nukreipta ši priemonė? Pažymėkite tinkamą.						Kita informacija / aprašymas (tikslas, trukmė, atsakingas subjektas ir kt.)
programose. Dėl atostogų datos darbuotojas turi susitarti su darbdaviu.										
Savivaldybių neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatorių skyrimas.	Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas (https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CE3B174CA7E6/yLcXICpKBz)							x	Nuo 2015-01-01	
Valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų skyrimo mokymuisi pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programas finansavimo taisyklės.	Mokymosi pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programas finansavimo metodika (https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c281bdf0bdae11e5a6588fb85a3cc84b)		Ši metodika reglamentuoja siekiamą rezultatą sąlygas, programų vertinimo kriterijus			x		x	2016-01-14	

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Intervencijos priemonės pavadinimas	Šaltinis (su nuoroda)	Biudžetas	Rezultatai	Į kurį iš 6 sėkmingos suaugusiųjų mokymosi politikos elementų yra nukreipta ši priemonė? Pažymėkite tinkamą.						Kita informacija / aprašymas (tikslas, trukmė, atsakingas subjektas ir kt.)
			<p>s, reikalavimus programoms ir jų vykdytojams, lėšų naudojimą ir atsiskaitymo už jų naudojimą tvarką. Ši metodika yra žingsnis į priekį kuriant skaidrią neformaliojo suaugusiųjų</p>							

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Intervencijos priemonės pavadinimas	Šaltinis (su nuoroda)	Biudžetas	Rezultatai	Į kurį iš 6 sėkmingos politikos elementų yra nukreipta ši priemonė? Pažymėkite tinkamą.						Kita informacija / aprašymas (tikslas, trukmė, atsakingas subjektas ir kt.)
			švietimo finansavimo sistemą bei padeda skatinti paslaugų teikėjų atskaitomybę ir gerinti paslaugų kokybę.							
Suaugusiųjų neformaliojo švietimo programas numatoma finansuoti per	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų, finansuojamų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, finansavimo ir atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo“: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/786031f075b511e7827cd63159af616c	Daugiausiai 8 000 EUR kiekvienai iš 60 savivaldybių per metus				x			Nuo 2017-07-28	

Nepriklausomų šalies ekspertų tinklas suaugusiųjų švietimo (įgūdžių tobulinimo) klausimais
Išsami šalies ataskaita. Lietuva

Intervencijos priemonės pavadinimas	Šaltinis (su nuoroda)	Biudžetas	Rezultatai	Į kurį iš 6 sėkmingos suaugusiųjų mokymosi politikos elementų yra nukreipta ši priemonė? Pažymėkite tinkamą.	Kita informacija / aprašymas (tikslas, trukmė, atsakingas subjektas ir kt.)
savivaldybes					

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras